

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PARTICIPIUM A PARTICIPIÁLNÍ VAZBY S OHLEDEM NA  
AKVIZICI STRUKTUR  
(U ČESKÝCH STUDENTŮ ŠPANĚLŠTINY)

Vedoucí práce: doc. Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Autor práce: Ludmila Weisová

Studijní obor: Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: čtvrtý

2022

## **PROHLÁŠENÍ**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Participium a participiální vazby s ohledem na akvizici struktur (u českých studentů španělštiny)* vypracovala samostatně pod vedením doc. Mgr. Miroslavy Aurové, Ph.D. a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné prameny.

V Českých Budějovicích dne 5. 12. 2022

Ludmila Weisová

## **PODĚKOVÁNÍ**

Na tomto místě bych chtěla poděkovat především doc. Mgr. Miroslavě Aurové, Ph.D. za odborné vedení této bakalářské práce. Mé díky patří také PhDr. Janě Peškové, Ph.D. za ujmoutí se vedení mé bakalářské práce a za cenné rady, jež mi poskytla v době pracovní neschopnosti paní docentky Aurové. Oběma těmto kantorkám jsem velmi vděčná za jejich ochotu a čas, který mi věnovaly. Dále bych chtěla poděkovat svému příteli a své rodině za jejich podporu během celého studia.

## **ANOTACE**

Tato bakalářská práce se zabývá španělským participiem, jeho funkcemi a použitím českými studenty španělštiny v jednotlivých funkcích.

Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. V teoretické části je vysvětlena morfologie participia a každá funkce pojící se s participiem. Na příkladech jsou znázorněna participia v jednotlivých funkcích. Praktická část se věnuje analýze jazykových úrovní, a dále kvantifikaci a klasifikaci výskytu a chybovosti participií v žákovském korpusu vytvořeném ze slohových prací vysokoškolských studentů FF JČU.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

Participium, syntax, akvizice, žákovské korpusy, španělština, čeština

## **ABSTRACT**

This bachelor thesis follows the Spanish participle, its functions and use by Czech students of the Spanish language.

The work consists of two parts – theoretical and practical. In the theoretical part, there is explained the morphology and all the functions of the participle are explained. Each function of the participle is represented by examples. The practical part is focusing on analysis of language levels, and then on quantification and classification of errors that are present in the learners corpora of essays written by the students of the Faculty of Arts at the University of South Bohemia.

## **KEY WORDS**

Participle, syntax, acquisition, learners corpora, Spanish, Czech

# OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST .....	10
1. ŠPANĚLSKÉ PARTICIPIUM.....	10
1.1. MORFOLOGIE PARTICIPIA .....	10
1.1.1. PRAVIDELNÉ TVARY PARTICIPIA.....	10
1.1.2. NEPRAVIDELNÉ TVARY PARTICIPIA.....	11
1.2. FUNKCE PARTICIPIA.....	12
1.2.1. SOUČÁST SLOŽENÝCH ČASŮ.....	12
1.2.2. TRPNÝ ROD.....	14
1.2.3. ADJEKTIVIZOVANÁ PARTICIPIA.....	15
1.2.4. SUBSTANTIVIZOVANÁ PARTICIPIA .....	17
1.2.5. DVOJÍ PARTICIPIUM.....	18
1.2.6. PARTICIPIÁLNÍ VAZBY.....	20
1.2.6.1. OPISNÉ SLOVESNÉ VAZBY.....	20
1.2.6.2. POLOVĚTNÉ VAZBY.....	29
PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
2. ANALÝZA JAZYKOVÝCH ÚROVNÍ.....	36
2.1. ZÁMĚR.....	36
2.2. PLAN CURRICULAR DEL INSTITUTO CERVANTES .....	36
2.3. EXCERPCE ZNALOSTÍ PARTICIPIA DLE ÚROVNÍ.....	36
2.3.1. ÚROVEŇ A1.....	36
2.3.2. ÚROVEŇ A2.....	37
2.3.3. ÚROVEŇ B1.....	38
2.3.4. ÚROVEŇ B2.....	39
2.3.5. ÚROVEŇ C1.....	41
2.3.6. ÚROVEŇ C2.....	44
3. UŽÍVÁNÍ PARTICIPIÍ U ČESKÝCH STUDENTŮ ŠJ .....	45
3.1. ZÁMĚR.....	45
3.2. ŽÁKOVSKÝ KORPUS.....	45
3.3. KVANTIFIKACE A KLASIFIKACE PARTICIPIÍ .....	46
3.3.1. SLOŽENÉ SLOVESNÉ ČASY.....	48
3.3.2. TRPNÝ ROD.....	49
3.3.3. ADJEKTIVIZOVANÁ PARTICIPIA.....	50
3.3.4. SUBSTANTIVIZOVANÁ PARTICIPIA .....	51
3.3.5. DVOJÍ PARTICIPIA.....	51
3.3.6. OPISNÉ SLOVESNÉ VAZBY.....	52
3.3.7. POLOVĚTNÉ VAZBY.....	52
ZÁVĚR.....	53
ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ VÝSKYTU PARTICIPIÍ.....	53
ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ CHYBOVOSTI PARTICIPIÍ .....	54
RESUMEN .....	55
RESUMEN DE LA PRESENCIA DE LOS PARTICIPIOS .....	55
RESUMEN DE LOS ERRORES EN LOS PARTICIPIOS.....	56
SEZNAM ZKRATEK.....	57
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY .....	58
LITERATURA .....	58
ELEKTRONICKÉ ZDROJE .....	58

<b>PŘÍLOHY</b> .....	<b>60</b>
<b>PŘÍLOHA Č. 1:</b> .....	<b>60</b>
<b>PŘÍLOHA Č. 2:</b> .....	<b>61</b>

# ÚVOD

Jazyk je mocná zbraň, a jeho umění je nástroj moci. Filologie patří mezi nejdůležitější, ale také mezi nejnezkrotnější vědy na světě. Jazyky, ať už románské, slovanské či germánské, se stále vyvíjí a mění, proto se nikdy nikomu nepodaří ovládat jazyk na 100 %. Moc umění jazyka je však lákavá natolik, že jsem podlehla pokušení ovládnutí jednoho z jazyků. Přestože je španělština má minulost, přítomnost i budoucnost, vím, že se nikdy ani nepřiblížím k jejímu úplnému ovládnutí, jelikož co se naučím a používám dnes, může být už zítra chybou. Přesto jsem se alespoň pokusila více porozumět jednomu tématu ve španělském jazyce, tedy participiu.

Participium, neboli přičestí minulé, má široké využití, kdy kromě tvorby trpného rodu a složených slovesných časů může sloužit jako adjektivum či substantivum, a v neposlední řadě je součástí slovesných konstrukcí. Právě pro jeho rozmanité využití v současném španělském jazykovém systému je vhodné podat ucelený popis, vysvětlení a praktické použití. V teoretické části práce se snažím představit téma španělského participia, jeho morfologii, tedy tvoření pravidelných a nepravidelných tvarů, a funkce, se kterými se participium pojí. Cílem této teoretické části je vysvětlení všech participiálních funkcí, včetně participiálních vazeb, jež jsou následně použity v praktické části.

Praktická část mé bakalářské práce je rozdělena do dvou částí. První část praktické části se zabývá analýzou jazykových úrovní, která je provedena na základě excerpcí dat dle *Plan Curricular del Instituto Cervantes*. Cílem první části praktické části je zjištění, jaké znalosti participia se předpokládají pro každou jazykovou úroveň.

Druhá část praktické části se věnuje analýze žákovského korpusu, jež byl vytvořen na základě slohových prací vypracovaných vysokoškolskými studenty FF JČU. Analýza žákovského korpusu spočívá v kvantifikaci výskytu všech participií, jejich klasifikace do jednotlivých funkcí, a následně kvantifikace výskytu chybných participií a klasifikace chybovosti v jednotlivých funkcích. Cílem druhé části praktické části a celkovým záměrem této bakalářské práce je zjištění, v jakých funkcích se participium používá v jaké míře, a ve kterých funkcích při použití participia nejvíce chybuje.

Mezi nejvíce používané zdroje informací patří publikace *Mluvnice současné španělštiny: Lingvisticky interpretační přístup* od autorů Petra Čermáka a Bohumila



Zavadila (2010). Kromě tohoto literárního zdroje byl pro bakalářskou práci velkým přínosem také starší titul *Perífrasis verbales* z roku 1997, jež napsali autoři Rafael Fente Gómez, Jesús Fernández Alvarez a Lope G. Feijóo.

# TEORETICKÁ ČÁST

## 1. ŠPANĚLSKÉ PARTICIPIUM

Participium, v českém překladu přičestí minulé, je ve španělském jazyce neosobní forma slovesa, která je nedílnou součástí španělské gramatiky. Jedná se o formu, kterou tvoří každé sloveso podle určitého pravidla. Tato forma se může za určitých okolností měnit a participium se musí přizpůsobit podmětu či předmětu ve větě a převzít jeho číslo a rod. Tento jev však nenastává vždy, pokud tedy v daném použití není podmínkou pro participium přizpůsobení, je nutno ponechat základní tvar a participium je neměnné. Ve španělském jazyce existují slovesa pravidelná a nepravidelná, a proto i participium má buď pravidelný, nebo nepravidelný tvar.

### 1.1. MORFOLOGIE PARTICIPIA

Aby byla k užítku znalost funkce participia ve španělském jazyce, je třeba umět participium tvořit. Tato kapitola se tedy zabývá morfologickou stránkou participia. Jako každý slovesný tvar, také participium má pravidelné i nepravidelné tvary.

#### 1.1.1. PRAVIDELNÉ TVARY PARTICIPIA

Nejdříve je potřeba umět vytvořit pravidelné participium. Ve španělském jazyce jsou tři třídy slovesa, z nichž každá má jinou koncovku. Infinitiv slovesa první třídy je zakončen koncovkou *-ar*. Participia sloves první třídy se tvoří nahrazením koncovky *-ar* za participiální koncovku *-ado* (1a-b). Slovesa druhé a třetí třídy spolu mají více společného. Infinitiv slovesa druhé třídy končí *-er* (2a-b), sloveso končící na *-ir* pak patří do třetí slovesné třídy (3a-b). Koncovky *-er* a *-ir* nahradí pouze jedna společná koncovka, *-ido* (Macíková, Mlýnková: 2010:169).

##### (1) a. Koncovka *-ar* → *-ido*

<i>Cant-ar</i>	<i>Cant-ado</i>
<i>Bail-ar</i>	<i>Bail-ado</i>

##### b. *Ha hablado mucho.*

(2) a. Koncovka *-er* → *-ido*

<i>Quer-er</i>	<i>Quer-ido</i>
<i>Beb-er</i>	<i>Beb-ido</i>

b. *No ha **tenido** tiempo.*

(3) a. Koncovka *-ir* → *-ido*

<i>Sal-ir</i>	<i>Sal-ido</i>
<i>Ped-ir</i>	<i>Ped-ido</i>

b. *Se ha **vestido** muy bien.*

#### 1.1.2. NEPRAVIDELNÉ TVARY PARTICIPIA

Pravidelné tvary jsou jednoduché v tom, že je třeba naučit se pouze pravidlo, podle kterého se tvoří. Posléze je již jednoduché odvodit tvary jiných sloves, jelikož jsou všechny tvořeny stejně. V případě nepravidelných tvarů to tak jednoduché není. Neexistuje totiž žádné pravidlo, podle kterého by se tvary sloves tvořily, jen je třeba si tyto tvary zapamatovat. Jsou nepravidelná slovesa, která se liší svým tvarem od těch pravidelných pouze přízvukem. Jestliže kmen slovesa končí samohláskou *-a/-e/-o*, přičestí se vytvoří pomocí koncovky *-ido* (4) (Macíková, Mlýnková: 2010:169).

(4) *Me ha **traído** comida.*

Kromě pravidelných a výše uvedených nepravidelných tvarů participia existují dále tvary zcela nepravidelné, jež od infinitivu slovesa nelze nijak odvodit (5a-b) (Macíková, Mlýnková: 2010:170). Pro přehled je níže vytvořena tabulka, v níž se nachází několik častých nepravidelných sloves v infinitivu a nepravidelném tvaru participia (6).

(5) a. *Se le ha **roto** el ordenador.*

b. *Me ha **abierto** la puerta.*

(6)

<i>Cubrir</i>	<i>Cubierto</i>
<i>Decir</i>	<i>Dicho</i>
<i>Hacer</i>	<i>Hecho</i>
<i>Escribir</i>	<i>Escrito</i>
<i>Solver (absolver, disolver, resolver)</i>	<i>Suelto (absuelto, disuelto, resuelto)</i>
<i>Poner (proponer, posponer, disponer)</i>	<i>Puesto (propuesto, pospuesto, dispuesto)</i>
<i>Abrir</i>	<i>Abierto</i>
<i>Romper</i>	<i>Roto</i>

Z tabulky je zřejmé, že jsou některá slovesa odvozená z jiných a jejich kořen zůstává stejný. Mění se jim tedy jen předpona či přípona, princip vytvoření nepravidelného tvaru bude proto stejný jako tvar slovesa základního. Jestliže participium nepravidelného slovesa *poner* je *puesto*, bude tvar participia slovesa *proponer* *propuesto*. Některé tvary nepravidelných sloves tedy není těžké určit, jestliže je znám tvar slovesa základního (Macíková, Mlýnková: 2010:170).

## 1.2. FUNKCE PARTICIPIA

Příčestí minulé má široké využití v morfologických a syntaktických funkcích. Slouží k vytvoření složených časů a trpného rodu, zastává funkci adjektiv a substantiv, díky čemuž zastává také větněčlenské funkce zmíněných slovních druhů, a nemalou roli sehrává v opisných slovesných vazbách a polovětných vazbách.

### 1.2.1. SOUČÁST SLOŽENÝCH ČASŮ

Jedním z nejzásadnějších významů, který participium má, je tvoření složených časů. Každý složený slovesný čas, který ve španělském jazyce existuje, sestává z pomocného slovesa *haber* v určité formě záležející na daném čase, a neměnného tvaru participia. Jiří Černý ve své knize *Morfología española* uvádí Andrése Bella jakožto autora španělské slovesné terminologie. Dle něj ve španělštině existuje osm složených slovesných časů, z nichž jsou všechny tvořeny participiem. V následujících tabulkách jsou pro přehlednost vyčasovány všechny složené slovesné časy se slovesem *hablar* (7a-h) (Černý: 2008: 111).

(7) a. Minulý čas složený (*pretérito perfecto compuesto*)

<b>Singular</b>	<b>Plural</b>
<i>He hablado</i>	<i>Hemos hablado</i>
<i>Has hablado</i>	<i>Habéis hablado</i>
<i>Ha hablado</i>	<i>Han hablado</i>

b. Předminulý čas závislý (*pretérito anterior*)

<b>Singular</b>	<b>Plural</b>
<i>Hube hablado</i>	<i>Hubimos hablado</i>
<i>Hubiste hablado</i>	<i>Hubisteis hablado</i>
<i>Hubo hablado</i>	<i>Hubieron hablado</i>

c. Předminulý čas (*pretérito pluscuamperfecto*)

<b>Singular</b>	<b>Plural</b>
<i>Había hablado</i>	<i>Habíamos hablado</i>
<i>Habías hablado</i>	<i>Habíais hablado</i>
<i>Había hablado</i>	<i>Habían hablado</i>

d. Budoucí čas složený (*futuro compuesto*)

<b>Singular</b>	<b>Plural</b>
<i>Habré hablado</i>	<i>Habremos hablado</i>
<i>Habrás hablado</i>	<i>Habréis hablado</i>
<i>Habrá hablado</i>	<i>Habrán hablado</i>

e. Podmiňovací způsob minulý (*condicional compuesto*)

<b>Singular</b>	<b>Plural</b>
<i>Habría hablado</i>	<i>Habríamos hablado</i>
<i>Habrías hablado</i>	<i>Habríais hablado</i>
<i>Habría hablado</i>	<i>Habrían hablado</i>

f. Subjunktiv perfekta (*pretérito perfecto de subjuntivo*)

<b>Singular</b>	<b>Plural</b>
<i>Haya hablado</i>	<i>Hayamos hablado</i>
<i>Hayas hablado</i>	<i>Hayáis hablado</i>
<i>Haya hablado</i>	<i>Hayan hablado</i>

g. Subjunktiv předminulého času (*pretérito pluscuamperfecto de subjuntivo*)

<b>Singular</b>	<b>Plural</b>
<i>Hubiera hablado</i>	<i>Hubiéramos hablado</i>
<i>Hubieras hablado</i>	<i>Hubierais hablado</i>
<i>Hubiera hablado</i>	<i>Hubieran hablado</i>

h. Složený subjunktiv budoucího času (*futuro compuesto de subjuntivo*)

<b>Singular</b>	<b>Plural</b>
<i>Hubiere hablado</i>	<i>Hubiéremos hablado</i>
<i>Hubieres hablado</i>	<i>Hubiereis hablado</i>
<i>Hubiere hablado</i>	<i>Hubieren hablado</i>

### 1.2.2. TRPNÝ ROD

Tvoření trpného rodu je další z funkcí, jež se pojí s participiem. Trpný rod se ve španělštině váže se slovesem *ser* či *estar*. Pomocné sloveso *ser* vyjadřuje ve spojení s významovým slovesem v participiu dějově pojaté pasivní konstrukce, jejichž časové a modální zařazení je dáno časovými a modálními významy pomocného slovesa (8a-d) (Čermák, Zavadil: 2010: 332). Pomocné sloveso *estar* nevyjadřuje pasivně pojatou procesuálnost, nýbrž rezultativnost, stav jako výsledek předchozího procesu (9a-d). Trpný rod v pojetí dějovém se tedy tvoří pomocným slovesem *ser*, zatímco v pojetí rezultativně stavovém je pomocným slovesem sloveso *estar* (Čermák, Zavadil: 2010: 332). Stavová perifráze s *estar* vyjadřuje stav, jež je výsledkem předcházejícího děje. Její časový význam je tedy posunut o jednu časovou vrstvu směrem k budoucnosti ve srovnání s časem perifráze se slovesem *ser* (10a-c) (Čermák, Zavadil: 2010: 332). Participium ve funkci trpného rodu kongruuje s podmětem či předmětem ve větě (11a-d) (Čermák, Zavadil: 2010: 331).

- (8) a. El libro **es editado** en Gredos.  
 b. el libro **será editado** en Gredos.  
 c. El libro **fue editado** en Gredos.  
 d. el libro **sería editado** en Gredos.
- (9) a. El libro **está editado** desde hace años.  
 b. el libro **estará editado** desde hace años.  
 c. El libro **estuvo editado** desde hace años.  
 d. El libro **estaría editado** desde hace años.
- (10) a. La casa **está construida**. = La casa **fue construida**.  
 b. El libro **estaba editado**. = El libro **había sido editado**.  
 c. La comida **estará preparada**. = La comida **habrá sido preparada**.
- (11) a. Rod mužský, číslo jednotné:  
*El juego **fue ganado** por el mejor grupo.*
- b. Rod mužský, číslo množné:  
*Estos libros **fueron escritos** hace mucho tiempo.*
- c. Rod ženský, číslo jednotné:  
*La novia siempre **es vestida** de blanco.*
- d. Rod ženský, číslo množné:  
*Las entradas **son vendidas**.*

### 1.2.3. ADJEKTIVIZOVANÁ PARTICIPIA

Participium, ač jde o formu slovesa, má společné aspekty také s adjektivy. Stejně jako adjektiva, i participia jsou vybavena exponenty shody v rodě a čísle a často plní funkci shodného adjektivního přívlastku (12a-d) (Čermák, Zavadil: 2010: 341). Participia se také dají stupňovat, což je další společný rys s adjektivy (13a-e) (Alarcos Llorach: 2000: 184).

(12)a. Rod mužský, číslo jednotné:

*El mes **pasado**.*

b. Rod ženský, číslo jednotné:

*La mujer **enfadada**.*

c. Rod mužský, číslo množné:

*Los actores **conocidos**.*

d. Rod ženský, číslo množné:

*Las chanclas **compradas**.*

(13) a. ***muy** avanzado X **poco** avanzado*

b. ***más** avanzado X **menos** avanzado*

c. ***demasiado** avanzado*

d. ***bastante** avanzado*

e. ***avanzadísimo***

Oproti složeným slovesným časům, ve kterých se participium nechová jako adjektivum, v premorfologických konstrukcích vyjadřujících terminativní či pasivní slovesný rod se participium chová jako kongruenční, relativně samostatné slovesné adjektivum (14) (Čermák, Zavadil: 2010: 341).

(14) *Ya tengo terminada la traducción.*

*La traducción ya está terminada.*

*La novela será traducida al español.*

Mnohá participia mají dva tvary, pravidelný i nepravidelný. Jelikož jsou adjektiva s participii takto úzce spjata, nepravidelný tvar těchto dvojích participií slouží zpravidla k vyjádření adjektiva, zatímco pravidelným tvarem se vyjádří participium (viz kapitola *Dvoji participium*). Participia plní funkci slovesného adjektiva, a proto zastávají také větňčlenské funkce adjektiv. Nejčastěji se adjektiva, tedy i adjektivizovaná participia, vyskytují ve funkci přívlastku (15a). Dále je možno je použít ve funkci doplňku (15b)



a řízení předmětu předložkového adadjektivního (15c) (Čermák, Zavadil: 2010: 444-445, 448, 464).

- (15) a. *Una mujer cansada.*  
b. *Lucía salió **muerta** del trabajo.*  
c. *Ella está acostumbrada al frío.*

#### 1.2.4. SUBSTANTIVIZOVANÁ PARTICIPIA

Co se týče funkce slovnědruhové, participia se v tomto případě řadí mezi takzvaná *kvazisubstantiva*. Jedná se o morfologicky nesubstantivní slovní druhy, které syntakticky jako substantiva fungují. Tyto slovní druhy, chovající se jako substantiva, tak prochází procesem *substantivizace*. Podle autorů Petra Čermáka a Bohumila Zavadila jsou ve španělštině dva stupně substantivizace, tedy morfologická a syntaktická. Jelikož se participií týká pouze substantivizace morfologická, není potřeba se zabývat syntaktickou. Definice morfologické substantivizace dle výše uvedených autorů v knize *Mluvnice současné španělštiny* (2010:172) zní následovně:

*„Substantivizace morfologická je úplná substantivizace, při níž se nesubstantivní slovní druh plně zařazuje do lexikálně-gramatické třídy substantiv, tj. přijímá i morfologické kategorie substantivu vlastní i jeho syntaktické valence.“*

Tato morfologická substantivizace proběhla u některých adjektiv (16a) a sloves v infinitivním (16b) a participiálním (16c) tvaru. *Kvazisubstantiva* se vyznačují tím, že kromě jednotného čísla připouštějí i číslo množné (16a-c) (Čermák, Zavadil: 2010: 172).

- (16) a. *El gordo → Los gordos*  
b. *El deber → Los deberes*  
c. *El herido → Los heridos*

Ve větě se substantivizovaná participia vyskytují při absenci substantiva. Je-li součástí věty substantivum a k němu se pojící adjektivum či adjektivizované participium, funkci podmětu či předmětu vykonává substantivum (17a). Pokud ale substantivum ve větě

chybí, zastává funkci podmětu či předmětu právě substantivizované adjektivum či substantivizované participium (17b).

- (17) a. *Mi **querido** marido viene a las cuatro.*  
b. *Mi **querido** viene a las cuatro.*

Jak bylo zmíněno výše v definici morfologické substantivizace, kvazisubstantiva, včetně substantivizovaných participií, přijímají syntaktické valence substantiv. Zastávají tedy stejné větněčlenské funkce jako substantiva, konkrétně již zmíněné funkce podmětu (18a) a předmětu (18b), ale také funkce přísudku jmenného (18c) a přívlastku neshodného (18d).

- (18) a. *Mi **querido** viene a las cuatro.*  
b. *Tenemos que capturar al **perseguido**.*  
c. *Lucía es una **aficionada**.*  
d. *Ejército de los **muertos**.*

#### 1.2.5. DVOJÍ PARTICIPIUM

Existují také slovesa, která tvoří tvar participia jak pravidelný, tak nepravidelný. Ve většině z nich platí, že nepravidelný tvar participia slouží k vyjádření adjektiva, kdežto tvar pravidelný je vnímán jako jediné a pravé participium daného slovesa. Často se také stává, že se nepravidelný tvar participia natolik adjektivizuje, že už ani není považován za nepravidelný tvar participia, ale pouze adjektivum (Gómez Torrego: 2005: 140). Do skupiny dvojích participií patří sloveso *teñir* s pravidelným participiálním tvarem *teñido* sloužícím jako participium, a nepravidelným participiálním tvarem *tinto* sloužícím jako adjektivum (19a-b). Dalšími slovesy jsou potom například *despertar* (19c-d) a *soltar* (19e-f). Pro přehled je dále utvořena tabulka s častými dvojími participii (19g) (ZonaELE: 2022).

- (19) a. *Me he **teñido** el pelo.*  
b. *Bebemos el vino **tinto**.*  
  
c. *Me ha **despertado** el alarma.*  
d. *Ya estoy **despierta**.*

e. *Mi madre me ha **soltado** la mano.*

f. *El perro está **suelto**.*

g.

<i><b>Infinitivo</b></i>	<i><b>Participio regular</b></i>	<i><b>Participio irregular</b></i>
<i>Incluir</i>	<i>Incluido</i>	<i>Incluso</i>
<i>Corregir</i>	<i>Corregido</i>	<i>Correcto</i>
<i>Atender</i>	<i>Atendido</i>	<i>Atento</i>
<i>Prender</i>	<i>Prendido</i>	<i>Preso</i>
<i>Fijar</i>	<i>Fijado</i>	<i>Fijo</i>
<i>Manifestar</i>	<i>Manifestado</i>	<i>Manifiesto</i>
<i>Desnudar</i>	<i>Desnudado</i>	<i>Desnudo</i>
<i>Elegir</i>	<i>Elegido</i>	<i>Electo</i>
<i>Extinguir</i>	<i>Extinguido</i>	<i>Extinto</i>
<i>Distinguir</i>	<i>Distinguido</i>	<i>Distinto</i>
<i>Juntar</i>	<i>Juntado</i>	<i>Junto</i>
<i>Maldecir</i>	<i>Maldecido</i>	<i>Maldito</i>
<i>Substituir</i>	<i>Substituido</i>	<i>Substituto</i>

Přestože mají výše uvedená slovesa dva participiální tvary, patří do skupiny dvojích participií pouze napůl, jelikož jejich nepravidelný tvar se nemůže použít jako sloveso. Autor knihy *Gramática didáctica del español*, Leonardo Gómez Torrego, ve zmíněné knize uvádí, že existují pouze tři slovesa, která mohou být použita v pravidelném i nepravidelném tvaru jako slovesa. Jedná se o slovesa *freír*, *proveer* a *imprimir*. Nezáleží na tom, zda se jako participium slovesa *freír* (20a-c) použije *freído* či *frito*, funkci slovesa mohou zastávat oba tvary. U sloves *proveer* (20d-f) a *imprimir* (20g-ch) je taktéž význam obou participiálních tvarů stejný, ať už se tedy jedná o nepravidelné participium *provisto* a *impreso*, či o pravidelné participium *proveído* a *imprimido*, vždy se může jednat o sloveso (Gómez Torrego: 2005: 140). Každý jazyk má své preference, a proto se v dnešní době sloveso *freír* už používá jen ve tvaru nepravidelného participia, tedy *frito*. Pravidelný tvar je považován za archaický, to ovšem neznamená, že není

správný. Pokud by se tato tři slovesa měla použít jako přídavné jméno, lze použít pouze nepravidelný tvar participia (Gómez Torrego: 2005: 140).

- (20) a. *Has **freído** alguna vez en la freidora?*  
b. *Has **frito** alguna vez en la sartén?*  
c. *Me gustan más las patatas **fritas** que las caseras.*
- d. *Hemos **proveído** a nuestros clientes vinos de una gran calidad.*  
e. *Hemos **provisto** a nuestros pacientes buena atención.*  
f. *Los materiales **provistos** por esa empresa no son muy Buenos.*
- g. *Antes de ir a la entrevista había **imprimido** mi CV.*  
h. *Has **impreso** el contrato?*  
ch. *Tenemos muchas fotos **impresas** y puestas en nuestro álbum.*

#### 1.2.6. PARTICIPIÁLNÍ VAZBY

Vazby obecně patří do kategorie vázající se na neosobní tvary sloves, tedy na infinitiv, gerundium a participium. Existují dva druhy vazeb s participiem, jednak jsou to **opisné slovesné vazby**, jež se skládají vždy z pomocného slovesa a slovesa hlavního, a jednak jsou to **vazby polovětné**, které se v českém jazyce překládají pomocí vedlejších vět či přechodníků. V případě polovětných konstrukcí hraje participium roli příslovečného určení ve větě (Hamplová: 2002: 244-245).

##### 1.2.6.1. OPISNÉ SLOVESNÉ VAZBY

###### 1.2.6.1.1. OPISNÉ SLOVESNÉ VAZBY OBECNĚ

Španělská královská akademie ve své knize *Nueva gramática de la lengua española* (2009) uvádí definici opisných slovesných vazeb následovně:

*„Se denominan perífrasis verbales las combinaciones sintácticas en las que un verbo auxiliar incide sobre un verbo auxiliado construido en forma no personal sin dar lugar a dos predicaciones distintas.“*

Opisné slovesné vazby jsou tedy syntaktické konstrukce vázající se na všechny tři neosobní formy slovesa, tedy infinitiv, gerundium a participium. Jedná se o složenou slovesnou konstrukci, kde je potřeba vždy pomocné sloveso (*verbo auxiliar*) a sloveso hlavní (*verbo auxiliado/principal/pleno*). Pomocné sloveso se časuje, hlavní sloveso je vždy v jedné z neosobních forem, jeho tvar je tedy téměř neměnný (RAE: 2009: 2105). Neosobní formy infinitiv a gerundium jsou neměnné vždy, u participia tomu tak zcela není. Filologové Rafael Fente Gómez, Jesús Fernández Alvarez a Lope G. Feijóo, kteří jsou autory knihy *Perífrasis verbales*, vysvětlují ve zmíněné knize, že participium v opisných slovesných vazbách s participiem je adjektivizováno, což je důvod, proč se shoduje v rodě a čísle s podmětem či předmětem ve větě (21a-b) (Feijóo et al.: 1997: 39). Opisné slovesné vazby jsou charakteristické tím, že tvoří ve větě jeden přísudek jako celek (22) (Gómez Torrego: 2005: 192).

(21) a. *La cena ya **está preparada**.*

b. *María ya **tiene hechos** los deberes.*

(22) *Te **tengo dicho** que te calles. → un solo núcleo del predicado*

Opisné slovesné vazby se dělí dle jejich významu do několika skupin. Některé opisné vazby se řadí pouze do jedné z významových skupin, jiné mohou být zařazeny do více skupin, podle kontextu, ve kterém se opisná slovesná vazba použije. Níže jsou pro přehled vytvořeny tabulky s opisnými slovesnými vazbami patřícími do jednotlivých skupin (23a-h) (Feijóo et al.: 1997: 61-62).

(23) a. ***Perífrasis incoativas***

<b>Infinitiv</b>	<b>Gerundium</b>	<b>Participium</b>
<i>Ir a</i>	<i>Ir</i>	
<i>Ponerse a</i>	<i>Salir</i>	
<i>Echar(se) a</i>		
<i>Romper a</i>		
<i>Pasar a</i>		
<i>Liarse a</i>		

<i>Meterse a</i>		
<i>Darle (a uno) por</i>		

**b. Perífrasis terminativas**

<b>Infinitiv</b>	<b>Gerundium</b>	<b>Participium</b>
<i>Dejar de</i>	<i>Acabar</i>	<i>Tener</i>
<i>Llegar a</i>	<i>Salir</i>	<i>Quedar</i>
<i>Acabar de</i>		<i>Dejar</i>
<i>Acabar por</i>		<i>Dar por</i>
<i>Quedar en</i>		<i>Ir</i>

**c. Perífrasis durativas**

<b>Infinitiv</b>	<b>Gerundium</b>	<b>Participium</b>
	<i>Ir</i>	<i>Llevar</i>
	<i>Llevar</i>	<i>Andar</i>
	<i>Andar</i>	<i>Seguir</i>
	<i>Seguir</i>	<i>Traer</i>
	<i>Quedar(se)</i>	<i>Tener</i>
	<i>Venir</i>	<i>Quedar</i>

**d. Perífrasis acumulativas**

<b>Infinitiv</b>	<b>Gerundium</b>	<b>Participium</b>
		<i>Ir</i>
		<i>Llevar</i>
		<i>Tener</i>

**e. Perífrasis frequentativas e iterativas o repetitivas**

<b>Infinitiv</b>	<b>Gerundium</b>	<b>Participium</b>
<i>Volver a</i>	<i>Seguir</i>	<i>Tener</i>
	<i>Venir</i>	
	<i>Andar</i>	

f. *Perífrasis aproximativa, y de conjetura*

Infinitiv	Gerundium	Participium
<i>Venir a</i>		
<i>Deber (de)</i>		

g. *Perífrasis exagerativas o hiperbólicas*

Infinitiv	Gerundium	Participium
<i>Incharse (inflarse) a</i>		
<i>Hartarse de</i>		

h. *Perífrasis obligativas*

Infinitiv	Gerundium	Participium
<i>Tener que</i>		
<i>Haber de</i>		
<i>Haber que</i>		

1.2.6.1.2. OPISNÉ SLOVESNÉ VAZBY PARTICIPIÁLNÍ

Protože nelze jednoznačně říct, jaký mají obecně opisné slovesné vazby význam, podíváme se na každou *perífrasis verbal* pojící se s participiem zvlášť.

1.2.6.1.2.1. IR + PARTICIPIO

Opisná slovesná vazba *ir + participio* se používá převážně pro zastoupení vazby *estar + participio*, a to z důvodu dynamičtějšího charakteru vazby. Nejčastěji užitá participia pro tuto opisnou slovesnou vazbu jsou taková, jež vyjadřují fyzický vzhled či náladu člověka (24a-c) (Feijóo et al.: 1997: 39). Druhým hlavním užitím této vazby je dle profesora E. Lorenza takzvané *uso acumulativo*, jež funguje jako z minulosti se rozvíjející trpný rod. V této funkci se pomocné sloveso *ir* používá vždy ve třetí osobě množného čísla (*van*), a to pouze v jednoduchých časech (25a-c) (Feijóo et al.: 1997: 40).

(24) a. **Fue vestida** de negro durante un año.

=

**Estuvo vestida** de negro durante un año.

b. **Va muy preocupado** por lo que le hemos dicho.

=

**Está muy preocupado** por lo que le hemos dicho.

c. Siempre **iba** muy **pintada**.

=

Siempre **estaba** muy **pintada**.

(25) a. Del libro que hemos escrito, **van vendidos** 200 ejemplares.

→

**Han sido vendidos** 200 ejemplares hasta este momento.

b. **Expulsaron** al defensa central cuando **iban marcados** cinco goles.

c. En el campeonato de ajedrez **van jugadas** sólo diez partidas.

#### 1.2.6.1.2.2. ANDAR + PARTICIPIO

*Andar* + *participio* je opisná slovesná vazba durativní a jedná se o stejný typ opisné slovesné vazby, jako je vazba předchozí. Sloveso *andar*, stejně jako *ir*, je sloveso pohybové, proto se obě slovesa mohou zaměnit za sloveso *estar*. Tato vazba se také často pojí s participii vykazujícími náladu či vzhled (26a-b) (Feijóo et al.: 1997: 41).

(26) a. **Hace un mes andaba enfadado** conmigo.

=

**Hace un mes estaba enfadado** conmigo.

b. **Le gusta mucho andar descamisado**.

=

**Le gusta mucho estar descamisado**.



#### 1.2.6.1.2.3. SEGUIR + PARTICIPIO

Opisná slovesná vazba *seguir + participio* je velmi podobná vazbě *seguir + gerundio*, obě mají durativní význam a obě se používají ve významu pokračování děje. Jediný rozdíl mezi těmito vazbami je ten, že s gerundiem se jedná o činný průběhový děj (27a), kdežto s participiem vazba vyjadřuje pasivní průběh děje (27b). Význam této vazby je totožný s významem vazby *estar todavía + participio* (27b) (Feijóo et al.: 1997: 39).

(27) a. *La madre del hijo **sigue buscándolo**.*

b. *Tu reloj **sigue atrasado**.*

=

*Tu reloj **está todavía atrasado**.*

#### 1.2.6.1.2.4. LLEVAR + PARTICIPIO

*Llevar + participio* je opisná slovesná vazba patřící do skupiny durativních vazeb a je úzce spjatá s již zmíněným sekundárním využitím opisné slovesné vazby *ir + participio*, tedy s *uso acumulativo* (viz kapitola *ir + participio*). Tato vazba se však používá ve všech osobách, ne pouze ve třetí osobě množného čísla, jak je tomu u vazby *ir + participio* (28). Co se týče omezení ve složených slovesných časech, *indefinido* a *imperativo*, ani tato opisná slovesná vazba se v těchto tvarech neužívá. Kromě tohoto využití má tato vazba další významy, mimo jiné se používá v kombinaci s participiem slovesa *poner* (*llevar puesto*). Taková vazba vyjadřuje výhradně nošení oblečení, buď může být alternativou pro sloveso *llevar* (29a), nebo se používá pro zdůraznění rozdílu mezi nošením oblečení na sobě (29a) a nesením ho v ruce či v tašce (29b) (Feijóo et al.: 1997: 42).

(28) *Ya **llevo pagadas** varias letras del piso. → He pagado hasta ahora.*

(29) a. *Mi novia **lleva** la nueva falda que le había comprado.*

=

*Mi novia **lleva puesta** la nueva falda que le había comprado.*

b. *Como hace mucho calor, mi novio me **lleva** el abrigo. → En la mano*

#### 1.2.6.1.2.5. TENER + PARTICIPIO

L. G. Feijóo a jeho kolegové J. Fernández a R. Fente uvádějí ve své knize *Perífrasis verbales* (1997), že opisná slovesná vazba *tener + participio* je vazbou s nejvíce významy. Jak bylo již zmíněno na začátku kapitoly o opisných slovesných vazbách, existují určité významové skupiny, do kterých se jednotlivé opisné slovesné vazby zařazují. Dle kontextu věty se potom každá vazba řadí do jedné, maximálně dvou skupin, v případě opisné slovesné vazby *tener + participio* tomu tak ovšem není. Tato vazba se dá zařadit až do čtyř významových skupin. V mnoha aspektech se sloveso *tener* podobá slovesu *haber*, jeden z významů opisné slovesné vazby *tener + participio* je dle kontextu stejný jako složený slovesný čas *pretérito perfecto (compuesto)*. Díky tomuto významu patří vazba *tener + participio* mimo jiné do významové skupiny terminativní (*perífrasis terminativas*) (30a). Dále se může zařadit také do skupiny durativní (*perífrasis durativas*) (30b), repetitivní (*perífrasis repetitivas*) (30c) a kumulační (*perífrasis acumulativas*) (30d). Složené slovesné časy se v kombinaci s touto opisnou slovesnou vazbou nepoužívají, imperativ se zde naopak používá, nicméně význam této vazby v imperativu je vždy terminativní (31) (Feijóo et al.: 1997: 43-45).

(30) a. Význam terminativní:

*Tengo pensado que podríamos ir a la montaña.*

=

*He pensado que podríamos ir a la playa.*

b. Význam durativní:

*Me tienen prohibido que salga.*

c. Význam repetitivní:

*Lo tenemos visto muchas veces por aquí.*

d. Význam kumulační:

*Tengo escritos 300 folios de la tesis.*

(31) *Ten preparada la cena para las diez.*

#### 1.2.6.1.2.6. TRAER (a uno) + PARTICIPIO

Do významové skupiny durativní patří také opisná slovesná vazba *traer + participio*. Váže se na předmět ve větě a participia používající se v této vazbě vyjadřují náladu či pocity (32). Většinou se tato vazba nepoužívá v negativní formě ani v rozkazovacím způsobu. S nepravidelným participiem od slovesa *freír* je tato vazba považována za idiom (*traer (a uno) frito*) (33) (Feijóo et al.: 1997: 45).

(32) *Este niño me trae muy preocupado. → me preocupa mucho*

(33) *El jefe nos trae fritos. → nos exige mucho*

#### 1.2.6.1.2.7. QUEDAR + PARTICIPIO

*Quedar + participio* je opisná slovesná vazba, jež se řadí do významové skupiny terminativní a durativní. Používá se pro vyjádření rozvinutí minulého děje, jehož následky spadají do přítomnosti. V tomto významu je zaměnitelná s vazbou *ser + participio* (34). To ovšem neplatí, je-li vazba spjata s participii či adjektivy vyjadřujícími náladu či pocity (35) (Feijóo et al.: 1997: 46).

(34) *La nevera quedó colocada donde usted me dijo.*

=

*La nevera fue colocada donde usted me dijo.*

(35) *Se quedó encantado de lo bien que lo habían tratado.*

#### 1.2.6.1.2.8. DEJAR + PARTICIPIO

Opisná slovesná vazba *dejar + participio* je vazba terminativní a používá se pro zdůraznění následku děje, jež proběhl v minulosti (36) (Feijóo et al.: 1997: 46).

(36) *La enfermedad me dejó agotado.*

#### 1.2.6.1.2.9. DAR POR + PARTICIPIO

Autoři knihy *perífrasis verbales* zařazují opisnou slovesnou vazbu *dar por + participio* do skupiny terminativních vazeb, a z hlediska významového dělí participia, jež se dají pojit s touto konstrukcí, do tří skupin. Ve skupině první se sloveso *dar* významově

rovná slovesu *considerar*. Participia patřící do této skupiny se pojí s předmětem přímým ve větě a vždy je předmětem osoba či věc, nikoli děj. Jedná se o participia *estudiado, explicado, terminado, perdido, muerto, ganado* a další (37a-c). Do **druhé skupiny** opisné slovesné vazby *dar por + participio* se řadí participia *sentado, supuesto, descontado, sabido* a jiná těmto podobná. Od participií první skupiny se tato liší tím, že je možné k nim připojit spojku *que*, mohou tedy vyjadřovat děj (38a-c). V **poslední skupině** se pomocné sloveso *dejar* užívá ve zvrtné podobě *dejarse* a s vazbou se pojí participia *enterado, ofendido, contento, satisfecho* a jejich synonyma (39a-c). V této podobě se opisná slovesná vazba často používá jako idiomatická fráze. Pomocné sloveso *dar* se v této konstrukci dá použít i v imperativu, a to s participií všech tří skupin a mnoha dalšími. Význam opisné slovesné vazby *dar por + participio* v imperativu je plánovaný, ale zatím nezapočatý děj (40a-b) (Feijóo et al.: 1997: 46-48).

(37) a. ***Doy por estudiadas*** estas lecciones.

=

*Considero estudiadas estas lecciones.*

b. Ya ***daba por perdida*** la Cartera, cuando apareció.

c. *Sufrió un accidente tan grave que le **dieron por muerto**.*

(38) a. ***Doy por descontado*** que asistirás a mi fiesta de cumpleaños.

b. ***Daba por sentado*** que sus proyectos se cumplirían al pie de la letra.

c. *Eso hay que **darlo por sabido**.*

(39) a. *Hasta que no me lo diga él, no **me daré por enterado**.*

b. *Nunca se **da por ofendido**.*

c. ***Se dio por satisfecho** con las explicaciones que le di.*

(40) a. ***Date por bien pagado con estas pesetas.***

b. *Si ha dicho que va a pintar el cuadro, dalo por pintado.*

Opisné slovesné vazby pojící se s participiem jsou dle autorů knihy *Nueva gramática de la lengua española* kontroverzním tématem, jelikož jsou participia často v těchto vazbách adjektivizována, dají se modifikovat (41a) a mezi hlavní a pomocné sloveso se dá do konstrukce vložit příslovce (41b). Participiální tvary sloves a adjektiva ale nejsou totéž a nemohou se za sebe vzájemně ve všech případech zaměnit. Tyto konstrukce se tedy tvoří dvěma slovesy, a tím splňují podmínky pro jejich zařazení mezi opisné slovesné vazby (RAE: 2009: 2213).

(41) a. ***Tengo leidísimo este libro.***

b. *Las ventas están muy afectadas por la crisis.*

#### 1.2.6.2. POLOVĚTNÉ VAZBY

##### 1.2.6.2.1. POLOVĚTNÉ VAZBY OBECNĚ

Polopredikační klauzule či polovětné konstrukce, španělsky *cláusulas absolutas* či *construcciones absolutas*. Všechny tyto názvy jsou synonyma pro polovětné vazby, které jsou tématem pro tuto kapitolu. Všeobecná definice polovětných vazeb v knize *La terminología gramatical* (Eguren, Fernández Soriano: 2006) zní takto:

*„...construcción cuya base es una de las formas impersonales del verbo y cuyo sujeto puede coincidir con el sujeto u otros elementos de la principal...“*

Autoři Bohumil Zavadil a Petr Čermák ve své publikaci *Mluvnice současné španělštiny* uvádějí, že polopredikační klauzule jsou syntaktické konstrukce pojící se s neosobními tvary sloves, tedy infinitivem, gerundiem a participiem. Tyto nefinitní formy fungují jako polopredikáty, jelikož sice pojmenovávají proces, ale nevyjadřují explicitně predikační a aktualizací kategorie. Polovětné vazby představují jeden ze stupňů kondenzace druhého sdělení v jedné větě (Čermák, Zavadil: 2010: 466). Takových

kondenzačních stupňů je celkem šest, od nulového po pátý (42a-f), z toho třetím stupněm kondenzace jsou polovětné klauzule a čtvrtým stupněm kondenzace jsou polopredikační klauzule. Rozdíl mezi těmito dvěma klauzulemi spočívá v tom, že vazba polovětná je vždy volně připojena k hlavnímu sdělení, je tedy ve větě oddělena čárkou (42d). Vazba polopredikační může být připojena těsně či volně, v případě volného připojení je klauzule polopredikační zároveň **klauzulí polovětnou**, druhé sdělení ve větě je tedy odděleno čárkou (42e<sup>1</sup>). V případě těsného připojení se se čárkami druhé sdělení neodděluje, takový typ polopredikační vazby se nazývá **klauzule vnitrovětná** (42e<sup>2</sup>) (Čermák, Zavadil: 2010: 466-467).

(42) a. Nulový stupeň kondenzace → nejde o klauzuli:

*Juan no vendrá. Juan no tiene tiempo.*

b. První stupeň kondenzace → koordinovaná větná klauzule:

*Juan no vendrá, pues no tiene tiempo.*

c. Druhý stupeň kondenzace → subordinovaná větná klauzule:

*Juan no vendrá, porque no tiene tiempo.*

d. Třetí stupeň kondenzace → **polovětná klauzule**:

*Carente de tiempo, Juan no podrá venir.*

e. Čtvrtý stupeň kondenzace → **polopredikační klauzule**:

<sup>1</sup>*De tener tiempo, Juan vendría.* → polovětná

<sup>2</sup>*Juan no vendrá por no tener tiempo.* → vnitrovětná

f. Pátý stupeň kondenzace → nejde o klauzuli:

*Juan no vendrá por falta de tiempo.*

Podle syntaktické struktury se polovětné vazby rozdělují do dvou typů, jsou to **konstrukce vázané**, španělsky *construcciones concentradas* či *cláusulas conjuntas*, a **konstrukce absolutní**, v překladu *construcciones absolutas* či *cláusulas absolutas*. Klauzule vázané jsou konstrukce, ve kterých platí, že podmět či předmět prvního sdělení ve větě je stejný jako podmět druhého sdělení (43a-b). Vazby absolutní mají

svůj vlastní podmět ve větě, platí tedy, že podmět či předmět prvního sdělení není stejný jako podmět sdělení druhého ve větě (44a). Polopredikační klauzule absolutní, ve které předmět prvního sdělení není stejný jako podmět druhého sdělení, dle autorů Bohumila Zavadila a Petra Čermáka neexistuje (44b) (Čermák, Zavadil: 2010: 467).

(43) a. S1 = S2:

*Estando solo en casa, siempre llego tarde al trabajo.*

b. O1 = S2:

*Vi a Lucía llorar en el jardín.*

(44) a. S1 ≠ S2:

*Estando tú en casa, nunca llego tarde al trabajo.*

b. O1 ≠ S2:

Neexistuje

#### 1.2.6.2.2. POLOVĚTNÉ VAZBY PARTICIPIÁLNÍ

Ve španělštině existují polopredikační klauzule pojící se pouze s infinitivem či gerundiem, participiální vazby jsou totiž jmennými predikáty nebo doplňky. Přestože existují klauzule tvořeny participiem, jsou to vlastně vazby implicitně gerundiální (45a) či infinitivní (45b) (Čermák, Zavadil: 2010: 468). Jak bylo zmíněno výše v kapitole o polovětných vazbách obecně, dělí se konstrukce na klauzule vázané a klauzule absolutní. Dále se každá tato vazba dělí podle toho, zda subjektivá či objektivá a zda je infinitivní, gerundiální či participiální. Co se týče polopredikačních klauzulí participiálních, měly by existovat čtyři typy; subjektivé vázané, objektivé vázané, subjektivé absolutní a objektivé absolutní (Čermák, Zavadil: 2010: 469).

(45) a. **Cansado**, *el hombre no podía caminar.*

=

**Estando cansado**, *el hombre no podía caminar.*

b. *Vemos al Cid, después de **expulsado** de Castilla, prepararse...*

=

...después de **ser expulsado**...

#### 1.2.6.2.2.1. KLAUZULE SUBJEKTOVÁ VÁZANÁ

Podmět prvního sdělení je v této konstrukci roven podmětu druhého sdělení. Přestože je tato konstrukce tvořena participiem, jedná se o klauzuli gerundiální s implicitním sponovým slovesem ve tvaru gerundia (46a-b) (Čermák, Zavadil: 2010: 469).

(46) a. **Perseguido** siempre, el joven odiaba a todo el mundo.

=

**Siendo perseguido** siempre...

b. **Separado** de Lucía, Juan no dejaba de pensar en ella.

=

**Estando separado** de Lucía...

#### 1.2.6.2.2.2. KLAUZULE OBJEKTIVÁ VÁZANÁ

Předmět prvního sdělení je totožný s předmětem druhého sdělení ve větě. Tato konstrukce je klauzulí gerundiální či infinitivní s implicitním sponovým slovesem v polopredikačním tvaru (47a-b) (Čermák, Zavadil: 2010: 469).

(47) a. *Encontré a Juan **salido**.*

=

*Encontré a Juan **estando salido**.*

b. *Vemos al Cid, después de **expulsado** de Castilla, prepararse...*

=

...después de **ser expulsado**...



#### 1.2.6.2.2.3. KLAUZULE SUBJEKTOVÁ ABSOLUTNÍ

Tato konstrukce má vlastní podmět, S1 se tedy nerovná S2. Jedná se opět o klauzuli s implicitním sponovým slovesem ve tvaru gerundia (48a-b) (Čermák, Zavadil: 2010: 469).

(48) a. *Caído el árbol, todos hacen leña.*

=

*Estando caído el árbol, todos hacen leña.*

b. *Terminada la guerra, empezamos la reconstrucción del pueblo.*

=

*Estando terminada la guerra...*

#### 1.2.6.2.2.4. KLAUZULE OBJEKTIVÁ ABSOLUTNÍ

Tato polopredikační klauzule je opět implicitně gerundiální, jak již ale bylo zmíněno výše, objektové klauzule absolutní neexistují ani v infinitních a gerundiálních konstrukcích. Vzhledem k tomu, že participiální vazby jsou vlastně vazby implicitně gerundiální, ani zde tedy klauzule objektová absolutní neexistuje (Čermák, Zavadil: 2010: 469).

Sylva Hamplová ve své publikaci *Stručná mluvnice španělštiny* uvádí, že Participium v polovětných konstrukcích většinou plní funkci příslovečného určení (49), dle kontextu věty však záleží, o jaký druh příslovečného určení jde. Může to být příslovečné určení času (49a), způsobu (49b), podmínky (49c), přípustku (49d) či příčiny (49e). Níže jsou vypsány příklady polovětných vazeb fungujících jako jednotlivá příslovečná určení. Do českého jazyka se polovětné konstrukce překládají nejčastěji pomocí vedlejší věty, přechodníku či jmenné vazby (Hamplová: 2002: 244-245).

(49) a. Príslovečné určení času:

*Dicho esto, salió de la casa.*

b. Príslovečné určení způsobu:

*Va a hacer la investigación, ayudado por tres asistentes.*

c. Příslovečné určení podmínky:

*Concedido el visado esta semana, podríamos salir el lunes próximo.*

d. Příslovečné určení přípustku:

*Aun terminada la reunión, nadie abandonó la sala de conferencias.*

e. Příslovečné určení příčiny:

*Concentrado en su informe, no se fijó en que había empezado a llover.*

Pro shrnutí všech vysvětlených funkcí, jež participium plní, je níže vytvořena tabulka s příklady jednotlivých funkcí (50).

(50)

<b>Tiempos compuestos</b>	<i>He tenido Hubiste hablado Había dicho Habremos abierto Habríaís leído Hayan visto Hubiera decidido Hubiere dado</i>
<b>Voz pasiva</b>	<i>Es editado Está construido Son hechas</i>
<b>Participios adjetivizados</b>	<i>Mes pasado Mujer cansada Ventanas abiertas</i>
<b>Participios sustantivizados</b>	<i>El querido La aficionada Los muertos</i>
<b>Dobles participios</b>	<i>Atendido; atento</i>

<b><i>Perífrasis verbales</i></b>	<i>Voy vestida</i> <i>Tenemos visto</i> <i>Me dejó agotado</i>
<b><i>Cláusulas absolutas</i></b>	<i>Perseguido siempre...</i> <i>Encontré a Juan salido.</i> <i>Caído el árbol...</i>

Z teoretické části, v níž jsou podrobně vysvětleny všechny funkce, s nimiž se participium pojí, je možné stanovit hypotézu chybovosti, tedy předpokládané potíže českých studentů španělštiny při studiu participia a jeho funkcí. V první řadě je předpokládanou chybou participia jeho tvar, a to z důvodu pravidelných a nepravidelných tvarů. V souvislosti s tvary můžou dělat potíže také *dobles participios*, jelikož přesto, že existují pravidelné i nepravidelné tvary těchto dvojích participií, není možné použít pravidelný tvar jako adjektivum. V rámci participií ve významu adjektiv je pro studenty nižší úrovně španělštiny předpokládaná chybovost v kongruenci, a to z důvodu neznalosti mužského a ženského rodu některých substantiv, a také z důvodu opomíjení množného čísla. Co se týče participií tvořících složené slovesné časy, pro tvary participií se nepředpokládá žádná chybovost, předpoklad pro chybovost ve složených časech je naopak vysoký. Možným důvodem je velké množství časů ve španělštině oproti českému jazyku. Funkce trpného rodu se nepředpokládá býti problematická z hlediska participiálních tvarů, nicméně chybovost v zaměnění pomocných sloves *ser* a *estar* je možná, a to z důvodu neznalosti dvou typů trpného rodu.

Čeští studenti španělštiny se na základních a středních školách učí španělsky dle rámcového vzdělávacího programu vytvořeného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) (Rámcové vzdělávací programy: 2022). Tento program není nijak rozdělen do jazykových úrovní. Jsou v něm popsány obecné předpoklady znalostí studentů, díky nimž si učitel vybere vhodnou učebnici španělštiny, dle které plní pokyny doporučených osnov. Oproti tomuto rámcovému vzdělávacímu programu, vytvořenému pro české studenty, je pro studium španělštiny vytvořen takzvaný *Plan Curricular del Instituto Cervantes* (PCIC) španělskou institucí *Instituto Cervantes*. Tyto doporučené osnovy jsou psány na základě jazykových úrovní a neberou ohled na rodný jazyk studenta. Analýza jazykových úrovní dle PCIC je provedena v praktické části (viz kapitola č. 2).

# PRAKTICKÁ ČÁST

## 2. ANALÝZA JAZYKOVÝCH ÚROVNÍ

### 2.1. ZÁMĚR

Tato kapitola se věnuje znalosti participia na základě jazykových úrovní. Díky *Plan Curricular del Instituto Cervantes* (PCIC) je umožněno provést analýzu předpokládaných znalostí studentů španělského jazyka podle určité jazykové úrovně od začátečníka po rodilého mluvčího, tedy A1-C2. Analýza jazykových úrovní je provedena pomocí excerpce znalostí participia z PCIC dle jednotlivých jazykových úrovní. V příloze č. 1 je znázorněna tabulka, v níž jsou sepsány všechny znalosti participia zařazené do jazykových úrovní. Tabulka je excerpována z PCIC (1997-2022).

### 2.2. PLAN CURRICULAR DEL INSTITUTO CERVANTES

*Plan Curricular del Instituto Cervantes* je systém přehledu osnov výuky španělského jazyka podle jazykových úrovní. Tento systém byl vytvořen nejvýznamnější institucí zabývající se výukou španělštiny již od roku 1991, *Instituto Cervantes*. V roce 1997 vytvořila tato instituce platformu *Centro Virtual Cervantes*, na které se nachází mimo jiné právě PCIC (cervantes.es: 1991-2022).

### 2.3. EXCERPCE ZNALOSTÍ PARTICIPIA DLE ÚROVNÍ

#### 2.3.1. ÚROVEŇ A1

Úroveň A1 dle PCIC vykazuje základní znalost participia, studenti by měli být schopni vytvořit tvar pravidelného participia všech tří skupin slovesa (-ar, -er a -ir). Dále se v této úrovni studenti učí, jak se tvar participia mění podle rodu a čísla substantiva (51a-d). Participium se v úrovni A1 používá ve významu adjektiva.

- (51) a. *El perro cansado.*
- b. *La abuela cansada.*
- c. *Los trabajadores cansados.*
- d. *Las mujeres cansadas.*

### 2.3.2. ÚROVEŇ A2

Na úrovni A2 je znalost participia rozsáhlejší, co se týče morfologie participia, studenti umí jednoduché nepravidelné tvary participií (52a-c). Vědí také, že participium se používá ve složených slovesných časech a jeden z nich se naučí – *Pretérito perfecto (compuesto)*. V rámci tohoto složeného slovesného času se studenti na této úrovni naučí také vyčasovat pomocné sloveso *haber* v přítomném čase (53a-f) a umí použít jak pravidelné, tak i zcela nepravidelné tvary participia v *pretérito perfecto*. Zároveň se s tímto časem naučí používat *marcadores temporales*, a to explicitní (54a-e), implicitní (55) a takové, které fungují jako delší časový úsek (56a-b).

- (52) a. *Hecho*  
b. *Escrito*  
c. *Visto*

- (53) a. ***He*** *hablado*  
b. ***Has*** *tenido*  
c. ***Ha*** *dicho*  
d. ***Hemos*** *abierto*  
e. ***Habéis*** *roto*  
f. ***Han*** *dado*

- (54) a. *hoy*  
b. *este año*  
c. *esta mañana*  
d. *ya*  
e. *todavía no*

- (55) *He estado en tu casa.* → *hoy/alguna vez/esta mañana*

- (56) a. *estas Navidades*  
b. *en septiembre*

Kromě těchto znalostí by měl student na úrovni A2 vědět, že existují participia, jež se používají správně jako adjektiva (57), a také, že participia mohou sloužit také jako přívlastek či doplněk ve větě (58).

(57) *Una película apasionante/conocida.*

(58) *El coche está estropeado.*

### 2.3.3. ÚROVEŇ B1

*Plan Curricular del Instituto Cervantes* vykazuje pro studenty **úrovně B1** rozšíření znalosti složeného času *pretérito perfecto*, konkrétně studenti umí složené nepravidelné tvary participia (59a-c) a měli by chápat rozdíl mezi časy *pretérito perfecto* a *pretérito indefinido* s pomocí explicitního existenciálního markátoru a implicitního markátoru (60a-b).

(59) a. *reabierto*

b. *descrito*

c. *devuelto*

(60) a. *Nunca **he estado** allí. → en mi vida*

b. *Nunca **estuve** allí. → en aquella época*

Úroveň B1 dále zahrnuje znalost markátorů *hace* a *hace que*, které používáme spolu s časy *pretérito perfecto* či *pretérito indefinido*, díky nimž rozlišujeme psychologickou současnost a rozšířenou současnost (61a-b).

(61) a. *Hace media hora que se ha ido.*

b. *Hace media hora que se fue.*

Posledním předpokladem úrovně B1 je znalost participia jako doplňku ve větě, a to vztahující se jak na podmět (doplněk subjektivý), tak i na předmět (doplněk objektivý) ve větě (62a-b). Na této úrovni španělského jazyka se studenti učí doplněk

v jednodušších větách, komplexnější znalost doplňku vykazuje až úroveň B2 (viz kapitola „Úroveň B2“).

- (62) a. *Me miró satisfecho.* → doplněk subjektový  
b. *Encontré la tienda cerrada.* → doplněk objektový

#### 2.3.4. ÚROVEŇ B2

V rámci úrovně B2 je znalost participia dle PCIC poměrně rozsáhlá, studenti se naučí složený slovesný čas *futuro perfecto*. Měli by umět zformovat všechny pravidelné a často používané nepravidelné tvary tohoto času (63a-f) a vědí, v jakých případech čas použít. Znají tedy funkci předbudoucí (*anterioridad respecto de una acción futura*) (64a) a funkci minulé pravděpodobnosti (*Futuro de probabilidad en pasado*) (64b). Úroveň B2 také vykazuje znalost faktu, že v latinské Americe se často používá v předbudoucí funkci místo času *futuro perfecto* čas *pretérito indefinido* (64c).

- (63) a. *habré terminado*  
b. *habrás tenido*  
c. *habrá dicho*  
d. *habremos abierto*  
e. *habréis hecho*  
f. *habrán decidido*

- (64) a. *Cuando lleguemos ya se habrá ido.*  
b. *Habrá tenido problemas.*  
c. *Cuando vengas, ya lo terminé. = ... ya lo habré terminado.*

Kromě složeného slovesného času *futuro perfecto* se studenti úrovně B2 naučí také dva složené slovesné časy v subjunktivu, konkrétně *pretérito perfecto* a *pretérito pluscuamperfecto*. Co se týče složeného slovesného času *pretérito perfecto*, studenti úrovně B2 dle PCIC znají všechny jeho pravidelné i nepravidelné tvary (65a-f), a vědí, že existuje tento čas jak v indikativu, tak v subjunktivu, a znají mezi těmito dvěma časy paralelu a rozdíl ve způsobech. Znalost tohoto času ve větě je zde samozřejmostí (66).

- (65) a. *haya tenido*

- b. *hayas marchado*
- c. *haya dicho*
- d. *hayamos puesto*
- e. *hayáis escrito*
- f. *hayan vuelto*

(66) *No es verdad que haya escrito esa carta.*

Složený slovesný čas *pretérito pluscuamperfecto* zahrnuje na úrovni B2 základní znalosti o jeho existenci, formě a užití. Studenti vědí, že pomocné sloveso *haber* se časuje ve složeném slovesném čase *pretérito imperfecto* v subjunktivu (*hubiera/se*) a přidají neměnný tvar participia (67a-f). Dle PCIC vykazuje úroveň B2 znalost tohoto času pouze v případě vyjádření minulosti v minulosti, tedy pro vytvoření souslednosti časové (68).

- (67)
- a. *hubiera/hubiese dado*
  - b. *hubieras/hubieses hecho*
  - c. *hubiera/hubiese regalado*
  - d. *hubiéramos/hubiésemos cubierto*
  - e. *hubierais/hubieseis roto*
  - f. *hubieran/hubiesen podido*

(68) *Me sorprendió que no **hubieras venido** a mi cumpleaños.*

Další znalostí na úrovni B2 je doplněk. Tento větný člen se začínají učit studenti už na úrovni B1, ovšem v jednodušším provedení. Úroveň B2 vykazuje dle PCIC znalost doplňku v rámci komplexnějších vět, tedy neskládajících se pouze z podmětu, přísudku a doplňku, ale z vícero větných členů (69a-b). Z úrovně B1 studenti již vědí, že existuje doplněk subjektivý a doplněk objektový, na úrovni B2 je tedy tato znalost již samozřejmá.

(69) a. (Él) *Me miró **sorprendido** de mi respuesta.*



=

*Me miró sorprendido de que respondiera así.* → doplněk subjektový

b. *Encontré a Sara cansada por el esfuerzo.* → doplněk objektový

Kromě doplňku se studenti této úrovně učí také trpný rod, a to v pojetí dějovém (70) a v minulém čase (71).

(70) *Las puertas serán abiertas a las 10.*

(71) *El presidente **elegido**. = El presidente que **ha sido elegido**.*

Úroveň B2 dále vykazuje znalost vytvoření věty pomocí deverbálního adjektiva či participia, předložky a infinitivního tvaru slovesa (72a), a také pomocí neverbálního adjektiva či participia, předložky a vyčásovaným slovesem v určitém způsobu (72b).

(72) a. *Interesado en asistir.*

b. *Interesado en que vengas.*

Poslední znalost participia, kterou dle PCIC vykazuje úroveň B2 ve španělském jazyce, je *posterioridad* v podřadných větách příslovečných. Studenti se na této úrovni naučí věty začínající *una vez* či *una vez que* a vědí, že v indikativu mohou určit minulost či přítomnost, a v subjunktivu určují budoucnost (73a-b).

(73) a. ***Una vez estudiado el problema...** → pasado/presente habitual*

b. ***Una vez que hayamos estudiado el problema, decidiremos.** → futuro*

### 2.3.5. ÚROVEŇ C1

Na úrovni C1 umí studenti již všechna nepravidelná slovesa v participiálním tvaru. Co se týče funkce složeného slovesného času *pretérito perfecto* v subjunktivu, tato úroveň vykazuje dle PCIC znalost nahrazení složeným slovesným časem *futuro perfecto* v indikativu výše zmíněným *pretérito perfecto*, a to v případě vyjádření

negace pravděpodobnosti ve větách složených začínajících myšlenkovými slovesy (*creo que..., pienso que..., opino que...*) (74).

(74) *Pienso que se habrá quedado dormido.*

→

*No pienso que se haya quedado dormido.*

V subjunktivu umí studenti již z úrovně B2 vytvořit formu složeného slovesného času *pretérito pluscuamperfecto* a často používaných pravidelných a nepravidelných tvarů participia, na úrovni C1 je již předpokladem, že studenti umí použít všechny tvary participia, a to jak samostatně, tak i v každém doposud probraném složeném slovesném čase a jiných gramatických kategoriích, ve kterých se participium používá. Kromě tvarů participia se na úrovni C1 neučí další funkce složeného slovesného času *pretérito pluscuamperfecto de subjuntivo*, studenti pouze prohlubují znalost souslednosti časové v tomto čase a způsobu (viz úroveň B2, (68)). Dále je na úrovni C1 předpokládaná znalost trpného rodu, tentokrát studenti umí kromě pojetí dějového, které znají z úrovně B2, také trpný rod v pojetí rezultativně stavovém (75) a vědí, jaký je mezi těmito dvěma pojetími rozdíl. Studenti úrovně C1 se také naučí, že se dá participium v určitém typu vět nezávisle modalizovat (76), a v neposlední řadě umí vytvořit tzv. polovětnou vazbu s participiem (77).

(75) *Este pueblo está maldito.*

(76) *¡Encerrada en estas cuatro paredes!*

(77) *Terminada la investigación, se cerró el caso.*

Na úrovni C1 se dále studenti učí, že může existovat dvojí význam věty díky participiu. To se totiž může chovat jako participium (78a), nebo jako adjektivum (78b).

(78) a. *Una versión **reducida**.* → *reducida = breve* → *adjetivo*

b. *Una versión **reducida**.* → *reducida por alguien* → *participio*

Studenti této úrovně znají veškeré funkce doplňku ve větě, včetně existence podřadných vět, jež mohou být užity právě jako doplněk (79).

(79) *El corredor llegó a la meta **aclamado** por el público.*

*Plan Curricular del Instituto Cervantes* dále vykazuje na úrovni C1 znalost participia v rámci vedlejších vět substantivních, konkrétně ve funkci *complemento del nombre*. Zde se studenti učí vytvořit větu pomocí substantiva, předložkou *de* a slovesa (80).

(80) *La idea de **habernos reunido**.*

Co se týče znalosti participií, na úrovni C1 se předpokládá, že studenti španělského jazyka ovládají kategorii pomocných sloves, a to jak v rámci trpného rodu v pojetí rezultativně stavovém, tak i v rámci opisných slovesných vazeb. Trpný rod v pojetí rezultativně stavovém se užívá s pomocným slovesem *ser*, existuje však řada výjimek, které se studenti na této úrovni naučí. Pokud je ve větě okolnostní určení agentu (*complemento circunstancial de agente*), užije se výše zmíněný trpný rod se slovesem *estar* (81a-b). Dalšími jsou výjimky v obou dvou typech pasivizace (82). Slovesa, jež mají pravidelný i nepravidelný tvar participia, tvoří také výjimku, a každý z těchto dvou tvarů se užije s jiným pomocným slovesem (*estar + irregular; ser + regular*) (83a-b). Kromě výjimek se na této úrovni předpokládá znalost, že se v trpném rodě v pojetí rezultativně stavovém dá zaměnit participium za adjektivum, opět se záměnou slovesa *ser* za sloveso *estar* (84a-b).

(81) a. *Las puertas **serán** abiertas a las 10.*  
b. *Las puertas **estarán** abiertas por el portero a las 10.*

(82) *El libro fue tenido por mí.*

(83) a. *Este pueblo **está** maldito.*  
b. *Este pueblo **ha sido** maldecido.*

(84) a. ***Ha sido** limpiado.*  
b. ***Está** limpio.*

Poslední znalostí participií na úrovni C1 je jejich užití v opisných slovesných vazbách (85a-c).

- (85) a. *Lleva leídas dos obras.*  
b. *Tengo listo el trabajo.*  
c. *Lo ha dejado dicho.*

### 2.3.6. ÚROVEŇ C2

Na úrovni C2 se již předpokládá téměř veškerá znalost gramatiky španělského jazyka, co se participií týče, studenti se zde učí především výjimky a různé alternativy používající se v latinské Americe. *Plan Curricular del Instituto Cervantes* na této úrovni vykazuje znalost rozdílu mezi pravidelnými a nepravidelnými tvary *dobles participios*, tedy že tvar pravidelný se používá jako sloveso, kdežto tvar nepravidelný plní funkci adjektiva (86a-f).

- (86) a. *abstraído*  
b. *abstracto*  
  
c. *concluido*  
d. *concluso*  
  
e. *elegido*  
f. *electo*

Dále vykazuje úroveň C2 znalost polovětných konstrukcí s časovými konektory (87) a v neposlední řadě se zde studenti naučí, že se v participiálním tvaru v hovorové španělštině často vynechává písmeno *-d-* v příponě *-do* (88).

- (87) *Hasta **concluidas** las tres horas no nos pudimos mover.*

- (88) *Hemos **comprado** unos pantalones muy bonitos.*

→

*Hemos **comprao** unos pantalones muy bonitos.*

Posledním tématem, jež se v souvislosti s participií studenti naučí, je syntaktická kombinatorika, kdy podmět ve větě předchází přísudku z důvodu přízvuku (89).

(89) *Ministro implicado en fraude.*

### 3. UŽÍVÁNÍ PARTICIPÍÍ U ČESKÝCH STUDENTŮ ŠJ

#### 3.1. ZÁMĚR

Tato kapitola se zabývá analýzou užívání participií u českých studentů španělského jazyka na základě žákovského korpusu. Zkoumána bude početnost užití participia v jednotlivých funkcích, jež jsou popsány v teoretické části. Následně bude provedena kvantifikace správnosti a chybovosti užívání participií v daných funkcích, na závěr tedy bude známo, ve kterých funkcích čeští studenti používají participium nejvíce či naopak nejméně, a co jim ohledně participií dělá největší problémy, čímž potvrdíme či vyvrátíme hypotézu stanovenou na konci první kapitoly.

#### 3.2. ŽÁKOVSKÝ KORPUS

Analýza užívání participií u českých studentů španělštiny je provedena na základě žákovského korpusu vytvořeného pomocí slohových prací českých studentů španělštiny. Tyto žákovské práce byly napsány vysokoškolskými studenty španělského jazyka převážně v akademickém roce 2015/2016. Jedná se o bývalé studenty jak bakalářských, tak i navazujících magisterských oborů na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Jejich úroveň španělštiny se nedá generalizovat, nicméně FF JČU přijímá na španělské obory studenty se znalostí španělštiny minimálně na úrovni A2 (FF JČU: 2021). Je tedy předpokladem, že každá slohová práce použita v žákovském korpusu je psána studentem španělštiny, jehož znalosti odpovídají jazykové úrovni A2-C2.

Co se týče slohových prací, žákovský korpus sestává celkem z 65 esejí, které mají dohromady 13476 slov. Počet všech užitých participií je 268. Všechna participia zahrnutá do statistiky jsou zařazena do jednotlivých funkcí v příloze č. 2. Nejdříve je provedena kvantifikace užití a chybovosti všech participií, a následně je jejich výskyt,

správnost a chybovost podrobně popsán v každé funkci jednotlivě. Funkce participia jsou popsány v pořadí, ve kterém jsou popisovány v teoretické části, tedy následovně:

1. Složené slovesné časy
2. Trpný rod
3. Adjektivizovaná participia
4. Substantivizovaná participia
5. Dvojí participia
6. Opisné slovesné vazby
7. Polovětné vazby

### 3.3. KVANTIFIKACE A KLASIFIKACE PARTICIPÍ

Jak již bylo zmíněno výše, ve všech 65 žákovských pracích se při počtu slov 13476 objevilo participium téměř 300x. Některá participia však nebyla zahrnuta do statistiky, a to z důvodu nezařaditelnosti. Jedná se převážně o substantivizované tvary participií, jež se substantivizovaly natolik, že se nepoužívají jako participia, nýbrž výhradně jako substantiva (90a-f). Dalšími nezařaditelnými participii jsou participia použitá jako komplexní spojovací výrazy, které se v žákovských pracích také často vyskytovaly (91a-c). Užitéch participií, která jsou zahrnuta v praktické části, je tedy 268.

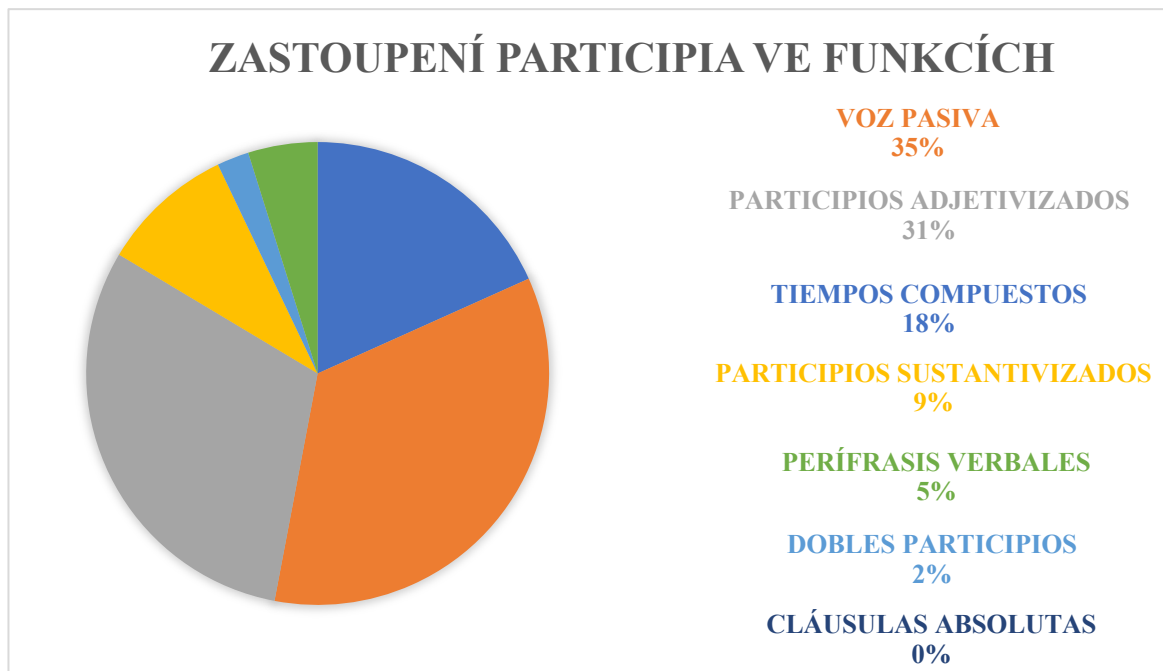
- (90) a. *el hecho*  
b. *el pasado*  
c. *el helado*  
d. *la vista*  
e. *la parada*  
f. *la herida*

- (91) a. *dado que*  
b. *puesto que*  
c. *debido a*

Všechna zahrnutá participia jsou rozřazena podle funkce, kterou vykonávají. Ze všech užitéch participií byl jejich největší výskyt ve funkci trpného rodu. Polovětné vazby

naopak nemají v žákovských pracích zastoupení žádné. Zastoupení participií v jednotlivých funkcích je znázorněno v následujícím grafu (92).

(92)



Ze všech 268 participií bylo použito celkem 231 participií správně, chyb se vyskytlo 37. Chybovost nebyla pouze ve tvaru participia, byly započteny také chyby v rámci funkce, kterou participium vykonává. Nejvíce chyb obsahuje funkce trpného rodu, což je pochopitelné, jelikož trpný rod je nejvíce používanou funkcí participia. I přesto, že by se nebral ohled na celkový počet participií, ale pouze na participia použitá v trpném rodě, chybovost by v této funkci byla nejvyšší, protože téměř čtvrtina všech užitých participií v trpném rodě je napsána chybně. Níže jsou vypsány příklady chybných užití participií či funkcí pojících se s participiem v žákovském korpusu (93a-d). Následující graf znázorňuje procentuální chybovost v jednotlivých funkcích (94).

(93) Složené slovesné časy:

a. *Nosotros olvidaremos que lo **habíamos hacido**.*

Trpný rod:

b. *Por esta etapa no puede ser **eleccionado**.*

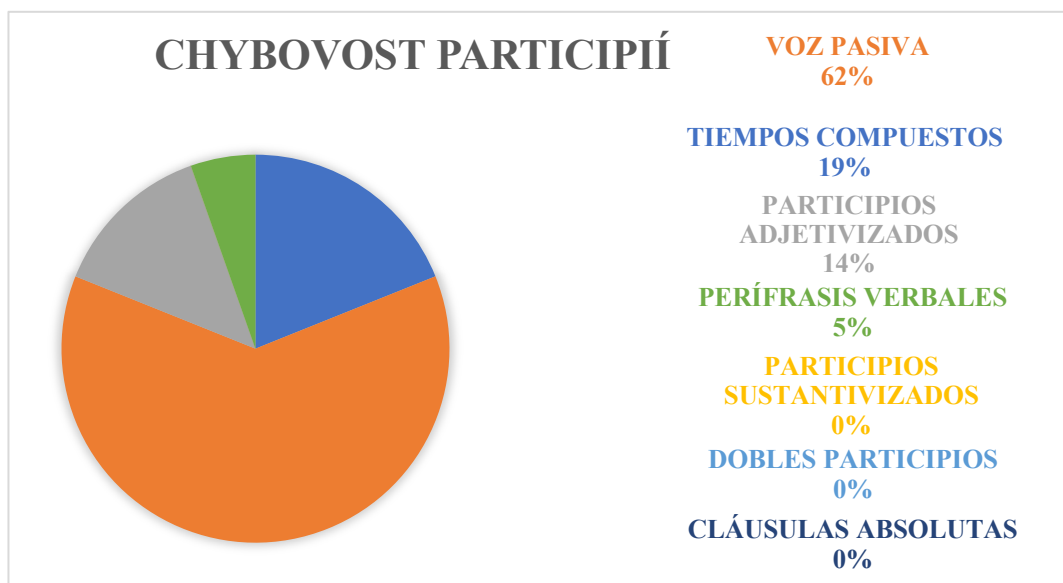
Adjektivizovaná participia:

c. *El cupón para depilación gratis con una de las **empleadas probadas**.*

Opisné slovesné vazby:

d. *Sentimos mucho que no **estara contenta** con nuestro trabajo.*

(94)



### 3.3.1. SLOŽENÉ SLOVESNÉ ČASY

#### 3.3.1.1. VÝSKYT

Ve funkci složených slovesných časů se v esejích objevila participia 50x. Ve většině případů bylo participium ve složených slovesných časech použito v čase *pretérito perfecto* v indikativu. Mnohem méně, ale přesto druhý nejvíce zastoupený složený čas je *pretérito pluscuamperfecto*, taktéž v indikativu. V subjunktivu se několikrát objevil také čas *pretérito perfecto*, a dvakrát se vyskytl *condicional compuesto*. V jednom případě se objevilo participium ve složeném slovesném čase ve funkci trpného rodu, proto je toto participium zařazeno do obou funkcí participia. Jedná se o tvar *habían sido cambiadas*.

#### 3.3.1.2. CHYBOVOST

Chybovost ve složených slovesných časech byla v žákovských pracích 14%. Ze všech 50 participií se objevilo sedm chyb, pouze jedna však byla ve tvaru participia. Pětkrát byl chybně napsán čas či způsob slovesného času, jedna chyba byla v kontextu věty,



kam se participium nehodilo. Pro přehled je níže vytvořena tabulka se všemi chybami ve složených slovesných časech (95).

(95)

<i><b>Incorrecto</b></i>	<i><b>Correcto</b></i>
<i>Habían entrevistadas</i>	<i>Se entrevista a</i>
<i>Habías puesto</i>	<i>Hayas puesto</i>
<i>Habíamos hacido</i>	<i>Habíamos hecho</i>
<i>Habría trabajado</i>	<i>Había trabajado</i>
<i>Acusado</i>	<i>Han acusado</i>
<i>Había vivido</i>	<i>He vivido</i>
<i>Haya llegado</i>	<i>He llegado</i>

### 3.3.2. TRPNÝ ROD

#### 3.3.2.1. VÝSKYT

Trpný rod je v rámci žákovských prací nejpočetnější funkcí, ve které se participium používá. Výskytů participia v trpném rodě je 93, z toho je nejvíce použití v minulém čase *pretérito indefinido* v indikativu, často se trpný rod objevuje také v *presente simple de indicativo*. Kromě těchto nejvíce zastoupených časů je výskyt trpného rodu v infinitivu a ve *futuro simple*.

#### 3.3.2.2. CHYBOVOST

Jak již bylo zmíněno výše, trpný rod je nejzastoupenější funkcí pojící se s participiem, a proto je i chybovost vyšší než v jiných funkcích. Ze 93 výskytů participia je chybných 23, chybovost v této funkci je tedy téměř 25%. Častými chybami jsou zde špatně napsané tvary participií, ať už kvůli přepisu písmen, kongruenci se substantivem či pravidelnosti a nepravidelnosti tvaru participia. Nejvíce chyb je však přímo v trpném rodě, slovesa *ser* a *estar* jsou často zaměňována. Z toho vyplývá, že studentům není jasný rozdíl mezi trpným rodem v pojetí dějovém a v pojetí rezultativně stavovém. Níže je vytvořena tabulka pro přehled všech chyb napsaných ve funkci trpného rodu (96).

(96)

<b>Incorrecto</b>	<b>Correcto</b>
<i>Está ebierta</i>	<i>Está abierta</i>
<i>Es dicho</i>	<i>Se dice que</i>
<i>Es muy preferida</i>	<i>Es preferida</i>
<i>Fueran cerradas</i>	<i>Fueron cerradas</i>
<i>Son preparadas</i>	<i>Están preparadas</i>
<i>Es superada</i>	<i>Está superada</i>
<i>Estar rectocada</i>	<i>Ser retocada</i>
<i>Será asombrado</i>	<i>Estará asombrado</i>
<i>Es arraigado</i>	<i>Está arraigado</i>
<i>Estuvo desnuda</i>	<i>Estaba desnuda</i>
<i>Está extenso</i>	<i>Es extenso</i>
<i>Ser desconectada</i>	<i>Estar desconectada</i>
<i>Estuvo enojado</i>	<i>Estaba desconectado</i>
<i>Estuvo sorprendido</i>	<i>Estuvo sorprendida</i>
<i>Fuimos cansado</i>	<i>Estuvimos cansados</i>
<i>Fuimos cansados</i>	<i>Estuvimos cansados</i>
<i>Fue absoluto</i>	<i>Fue absuelto</i>
<i>Está absolvido</i>	<i>Está absuelto</i>
<i>Será imprisionado</i>	<i>Será encarcelado</i>
<i>Estará prohibido</i>	<i>Estarán prohibidas</i>
<i>Es absoluto</i>	<i>Es absuelto</i>
<i>Ser encarcelado</i>	<i>Estar encarcelado</i>
<i>Ser eleccionado</i>	<i>Ser elegido</i>

### 3.3.3. ADJEKTIVIZOVANÁ PARTICIPIA

#### 3.3.3.1. VÝSKYT

Výskyt adjektivizovaných participií je v žakovském korpusu druhým nejrozsáhlejším, z 268 participií se v této funkci vyskytují participia 82x. Se svým počtem výskytů tedy činí přes 30 % ze všech užitých participií. Po funkci trpného rodu jsou tedy adjektivizovaná participia nejpočetnější funkcí pojící se s participiem.

### 3.3.3.2. CHYBOVOST

V této funkci bylo chybně užitých participií pět. Dvě chyby se objevily v přepisu písmene ve tvaru participia, dvě chyby byly v kontextu věty, kde by participium nemělo být, a jedna chyba se objevila ve spojení s participiem slovesa *preferir*, kdy bylo participium spojeno s příslovcem míry *más*, což se v kontextu ukázalo býti chybné. Ani jedna chyba však nenastala v kongruenci se substantivem, dle žakovského korpusu tedy shoda participia s předmětem či podmětem studentům problémy nečiní. Níže je vytvořena tabulka všech chyb spjatých s adjektivizovanými participii (97).

(97)

<i>Incorrecto</i>	<i>Correcto</i>
<i>Calle dicha</i>	<i>Se dice que</i>
<i>La menconada Solnice</i>	<i>La mencionada Solnice</i>
<i>Restaurantes más preferidos</i>	<i>Restaurantes preferidos</i>
<i>Océanos encusiados</i>	<i>Océanos ensuciados</i>
<i>Empleadas probadas</i>	<i>Empleadas con más experiencia</i>

### 3.3.4. SUBSTANTIVIZOVANÁ PARTICIPIA

#### 3.3.4.1. VÝSKYT

Substantivizovaných participií bylo do statistiky zahrnuto 25. Jak bylo zmíněno výše, měla substantivizovaná participia větší zastoupení, některá se však používají výhradně jako substantiva, a proto nejsou zařazena mezi substantivizovaná participia. Substantivizovaná participia byla zastoupena nejvíce v esejích s administrativně-právní tematikou. Článek, na nějž reagovali studenti ve svých pracích, obsahoval slovo *el acusado*, proto se ve statistice toto substantivizované participium vyskytuje 9x.

#### 3.3.4.2. CHYBOVOST

Dle žakovského korpusu nemají studenti problém se substantivizovanými participii, chybovost v této funkci je totiž nulová.

### 3.3.5. DVOJÍ PARTICIPIA

#### 3.3.5.1. VÝSKYT

Dvojí participia fungující jako adjektiva, tedy participia v nepravidelném tvaru, jsou v žakovském korpusu obsažena pětkrát. Tři z nich jsou vytvořena ze slovesa *distinguir*,

jehož pravidelný participiální tvar fungující jako sloveso je *distinguido*, a nepravidelný participiální tvar fungující jako adjektivum je *distinto*.

### 3.3.5.2. CHYBOVOST

Tvary participia ani kongruence v této funkci nedělá problém, chybovost dvojích participiích je nulová.

### 3.3.6. OPISNÉ SLOVESNÉ VAZBY

#### 3.3.6.1. VÝSKYT

Opisných slovesných vazeb s participiem bylo použito v žákovských pracích 13. Nejčastější byl výskyt vazby *estar* + *participio*, dvakrát byla použita vazba *verse* + *participio* a po jednom výskytu byla zaznamenána vazba *tener* + *participio* a *considerar* + *participio*.

#### 3.3.6.2. CHYBOVOST

Participia v opisných slovesných vazbách nečinila dle statistiky žádný problém, tvary i kongruence se substantivem jsou všechny v pořádku. Opisné slovesné vazby jako takové byly chybné ve dvou případech, nicméně pouze v čase či způsobu. Níže je utvořena tabulka s oběma chybami (98).

(98)

<b><i>Incorrecto</i></b>	<b><i>Correcto</i></b>
<i>Estara contenta</i>	<i>Esté contenta</i>
<i>Estabamos alojados</i>	<i>Estuvimos alojados</i>

### 3.3.7. POLOVĚTNÉ VAZBY

#### 3.3.7.1. VÝSKYT

Polovětné vazby jsou dle *Plan Curricular del Instituto Cervantes* znalostí úrovně C1 (PCIC: 2022) a v českém jazyce jsou známy jako přechodníky, které se používaly převážně v historii. Používání přechodníků v současné době téměř vymizelo, polovětné vazby se tedy v českém jazyce opisují vedlejšími větami (Hamplová: 2002: 244-245). Přestože ve španělštině tedy polovětné vazby existují, českými studenty španělštiny nejsou moc užívány. V žádné z 65 žákovských prací nemají polovětné vazby využití.

#### 3.3.7.2. CHYBOVOST

Vzhledem k nulovému výskytu polovětných vazeb s participiem v žákovském korpusu je nulová i jejich chybovost.

# ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo představit téma španělského participia a jeho problematiku používání. Participium je v teoretické části vysvětleno také z hlediska jeho morfologické stránky, ale především jsou podrobně popsány funkce, s nimiž se participium pojí. Praktická část této bakalářské práce je rozdělena do dvou částí. První z těchto částí je analýza jazykových úrovní, jež spočívá v excerpci dat z *Plan Curricular del Instituto Cervantes*. Cílem první části praktické části bylo zjistit, jaké znalosti participiálních funkcí jsou předpokládány v jednotlivých jazykových úrovních.

Participiální funkce, jež jsou vysvětleny v teoretické části, jsou následně použity v druhé části praktické části, kdy byl pomocí studentských prací vytvořen žákovský korpus, který byl analyzován. Žákovský korpus tvoří slohové práce, jež byly napsány vysokoškolskými studenty Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích převážně v akademickém roce 2015/2016. Analýza žákovského korpusu spočívala v kvantifikaci výskytu a chybovosti participií a jejich klasifikaci do jednotlivých funkcí. Nejdříve tedy byla participia užitá v žákovských pracích kvantifikována a zařazena do funkcí, ve kterých se v žákovském korpusu vyskytovala. Následně byla provedena kvantifikace všech participií, jež byla použita chybně, a jejich klasifikace do jednotlivých funkcí.

Cílem korpusové analýzy bylo zjištění, v jakých funkcích a do jaké míry je participium z pohledu studenta problematické. Na základě tohoto zjištění by měl být kladen ve školách vyučujících španělštinu větší důraz na problematické prvky, kvůli kterým vznikaly v žákovském korpusu chyby v participiích a funkcích pojících se s nimi.

## ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ VÝSKYTU PARTICIPÍ

Do žákovského korpusu tvořeného slohovými pracemi bylo zahrnuto celkem 268 participií. Z celkového počtu slov tvoří participia téměř 2 % celého textu, což znamená, že přibližně každé padesáté slovo, jež bylo použito v žákovském korpusu, je participium. Výskyt participií je nejvíce zastoupen ve funkci trpného rodu a ve funkci adjektivizace participií. Méně často se potom vyskytují participia ve složených slovesných časech, z nichž se nejvíce objevuje složený čas *pretérito perfecto de indicativo*. Dále jsou participia zahrnuta také v substantivizovaných participiích,

opisných slovesných vazbách s participiem a dvojích participiích (viz graf (92)). Polovětné vazby, ač se řadí do důležité kategorie španělského jazykového systému, jsou českými studenty opomíjeny z důvodu českého ekvivalentu, jímž jsou pro polovětné vazby přechodníky, které v českém jazyce již téměř vymizely.

### ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ CHYBOVOSTI PARTICIPIÍ

Ze všech 268 užitých participií zahrnutých do žákovského korpusu bylo chybně napsaných 37, což činí téměř 14% chybovost participia. Nejpočetnější chybou bylo špatné užití trpného rodu. Tvary participia ve funkci trpného rodu byly většinou napsány správně, nicméně trpný rod v pojetí dějovém a v pojetí rezultativně stavovém byl často zaměňován. Studentům tedy v mnoha případech činí problém rozpoznat rozdíl mezi těmito dvěma pojetími trpného rodu, a z toho důvodu neví, kdy při použití trpného rodu použít pomocné sloveso *ser*, a kdy *estar*. Kromě této časté chyby byl také studenty v několika případech zaměněn čas, nejvíce *pretérito imperfecto* za *pretérito indefinido* a naopak, a způsob indikativní za způsob subjunktivní. Tyto záměny byly nalezeny při použití participia ve více funkcích. Mnohem méně bylo studenty chybováno při použití tvaru participia, a kongruence participia se substantivem nečinila studentům téměř žádný problém. Na závěr lze tedy jednu část hypotézy, jež byla stanovena na konci první kapitoly, potvrdit, druhá část hypotézy se však díky žákovskému korpusu vyvrací. Funkce trpného rodu byla předpokládána za problematickou, čímž se část hypotézy potvrdila. Kongruence participií se substantivem však byla považována také za možný důvod chybovosti, z žákovského korpusu je ale vidět, že shoda participia v rodě a čísle s podmětem či předmětem ve větě problémy nečiní, čímž je druhá část stanovené hypotézy vyvrácena.

## RESUMEN

El objetivo principal de esta tesis fue presentar el tema del participio español y la problemática de su uso. Además de la parte morfológica del participio pasado, lo que ha sido explicado principalmente en la parte teórica son las funciones que se conectan con el participio.

La parte práctica está dividida en dos partes. En la primera de estas dos partes se hizo el análisis de los niveles lingüísticos. El análisis fue construido en la base del *Plan Curricular del Instituto Cervantes*, del que se habían extraído los datos sobre el participio. El objetivo de la primera parte de la parte práctica fue el saber, cuáles son los conocimientos asumidos de las funciones participiales en cada nivel lingüístico.

Las funciones participiales que han sido explicadas en la primera parte de esta tesis se utilizaron en la parte práctica. en ella se ha hecho el análisis del corpus lingüístico estudiantil que se había construido gracias a los ensayos escritos por los estudiantes de la Facultad de Filosofía y letras de la Universidad de Bohemia del Sur, mayormente en el año académico 2015/2016. El análisis trataba sobre la cuantificación de la apariencia y los errores de los participios usados en el corpus, y su clasificación en las funciones. Por lo primero, todos los participios aparecidos en las redacciones estudiantiles fueron cuantificados y clasificados en las funciones con las que se conectaban. Después de analizar la apariencia se hizo la cuantificación de todos los participios escritos incorrectamente, y su clasificación en las funciones con las que se conectaban.

El análisis se ha hecho por el motivo de saber qué es lo más problemático en los participios y en las funciones conectadas con él desde el punto de vista estudiantil. En la base de este saber se debería hacer más énfasis en enseñar los elementos problemáticos del participio y las funciones conectadas con él, debido a cuáles se hacían errores en los ensayos estudiantiles.

### **RESUMEN DE LA PRESENCIA DE LOS PARTICIPIOS**

En el corpus estudiantil lingüístico, hecho gracias a las redacciones escritas por los estudiantes, se ha incluido 268 participios pasados. La presencia de los participios pasados usados en los ensayos es casi 2% del total 13476 palabras. El resultado de la división de estos números es cincuenta, lo que significa

que más o menos cada quincuagésima palabra usada en el corpus estudiantil fue el participio. La voz pasiva es la función que había sido la más representada por el participio. Los participios adjetivizados se representaban casi tanto como los que construían la voz pasiva. Los tiempos compuestos no se representaban tanto, y la apariencia del tiempo compuesto más frecuente fue la del tiempo *pretérito perfecto de indicativo*. Los participios también han sido representados en las funciones de la sustantivización, perífrasis verbales y dobles participios (viz cuadro (52)). Aunque las construcciones absolutas pertenezcan en el sistema gramatical de la lengua española, no suelen usarse por los estudiantes checos mucho a causa de los equivalentes checos. Lo que expresan las cláusulas absolutas en checo se llama el transgresor. Los transgresores casi han desaparecido de la lengua checa, por lo tanto, las construcciones absolutas están omitidas por los estudiantes de español checos.

### **RESUMEN DE LOS ERRORES EN LOS PARTICIPIOS**

Desde todos los 268 participios incluidos en el corpus estudiantil lingüístico han sido usados incorrectamente 37, así que los errores participiales han sido casi 14%. El error más frecuente fue el uso incorrecto de la voz pasiva. Los participios no solían ser escritos incorrectamente, el problema fue el cambio del verbo auxiliar *ser* por *estar* y al revés. En muchas ocasiones, los estudiantes no entienden, cuál es la diferencia entre estas dos concepciones de la voz pasiva. Otro error que aparecía a menudo en las redacciones fue el cambio de los tiempos compuestos, y el cambio del modo subjuntivo por el indicativo y al revés. Estos cambios se hacían en más funciones conectadas con el participio. La morfología del participio ha sido entendida bastante bien por los estudiantes, y la congruencia del participio con el sujeto u objeto de la frase tampoco solía hacer problemas. Para concluir, mientras que una parte de la hipótesis que había sido establecida al final del primer capítulo se confirma, la segunda parte está refutada. La voz pasiva había sido asumida como función problemática, por lo que se confirma la primera parte de la hipótesis. La congruencia del participio con sustantivo también había sido considerada como posible razón de errores, sin embargo, del corpus lingüístico estudiantil se puede ver que la congruencia no hace muchos problemas, por lo que la segunda parte de la hipótesis se refuta.



## SEZNAM ZKRATEK

FF JČU = Filozofická fakulta Jihočeské univerzity

PCIC = *Plan Curricular del Instituto Cervantes*

MŠMT = Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

# SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

## LITERATURA

ALARCOS LLORACH, Emilio, 1999. *Gramática de la lengua española*. Cuarta reimpression. Madrid: Espasa Calpe. ISBN 84-2397922-9.

ČERNÝ, Jiří, 2008. *Morfología española*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-2153-7.

EGUREN, Luis a Olga FERNÁNDEZ SORIANO, 2006. *La terminología gramatical: Enseñanza y lengua española*. Spain: Gredos. ISBN 9788424928575.

FENTE GÓMEZ, Rafael, Jesús FERNÁNDEZ ALVAREZ a Lope G. FEIJÓO, 1997. *Perífrasis verbales*. Segunda reimpression. España: Edelsa. ISBN 84-85786-66-1.

GÓMEZ TORREGO, Leonardo, 2000. *Gramática didáctica del español*. Sexta edición. Madrid: Ediciones SM. ISBN 84-348-5440-6.

HAMPLOVÁ, Sylva, 2002. *Stručná mluvnice španělštiny*. 4. vydání. Praha: Academia. ISBN 80-200-0552-8.

MACÍKOVÁ, Olga a Ludmila MLÝNKOVÁ, 2010. *Velká španělská gramatika*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2293-8.

RAE, 2009. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Espasa. ISBN 9788467032079.

ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK, 2010. *Mluvnice současné španělštiny: Lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1641-4.

## ELEKTRONICKÉ ZDROJE

FF JČU, 2021. *FF JČU* [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.ff.jcu.cz/cz/prijimaci-zkousky/studijni-programy/studijni-program?program=2618>

Instituto Cervantes, 1991. *Instituto Cervantes* [online]. Madrid: Instituto Cervantes [cit. 2022-12-01]. Dostupné z: <https://www.cervantes.es/default.htm>

Instituto Cervantes, 2022. *Centro virtual Cervantes - Plan Curricular del Instituto Cervantes* [online]. Epaña: Instituto Cervantes, 1997-2022 [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: [https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca\\_ele/plan\\_curricular/niveles/02\\_gramatica\\_inventario\\_a1-a2.htm](https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/plan_curricular/niveles/02_gramatica_inventario_a1-a2.htm)

RAE, 2019. *Real Academia Española* [online]. Madrid: Real Academia Española [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://www.rae.es>

Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia, 2022. *Edu.cz* [online]. Praha: Ministerstvo Školství, Tělovýchovy a Mládeže [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>

Zona ELE: Materiales didácticos de español como lengua extranjera (ELE), 2022. *ZonaELE.com* [online]. 2022: ZonaELE [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://zoniaele.com/>

# PRÍLOHY

## Příloha č. 1: Excerpcce znalostí španělského participia dle PCIC

A1	A2	B1	B2	C1	C2
<b>Tiempos verbales de indicativo</b>					
	<p><b>Pretérito perfecto</b> <b>Forma</b> Conjugación del verbo haber Paradigma de los participios pasados regulares Participios irregulares fuertes <b>hecho, escrito, visto</b> <b>Valores / significado</b> Acción pasada con relevancia continuada hasta el presente Regla general con marcador temporal explícito <i>hay, este año, esta mañana, ya, todavía no</i> Regla general con marcador temporal implícito <i>He estado en tu casa [esta mañana, alguna vez, hoy].</i> Marcadores temporales incluidos en unidades temporales más amplias que llegan al presente <i>estas Navidades, en septiembre</i></p>	<p><b>Pretérito perfecto</b> <b>Forma</b> Participios irregulares fuertes compuestos <i>reabierto, descrito, devuelto</i> <b>Valores / significado</b> Presencia de dos marcadores: explícito existencial e implícito <i>Nunca he estado allí [en mi vida]. / Nunca estuve allí [en aquella época].</i> Noción del presente psicológico o presente ampliado aplicado a marcadores como <i>hace, hace que</i> <i>Hace media hora que se ha ido. / Hace media hora que se fue.</i> [v. Tácticas y estrategias pragmáticas 2.5.4.]</p>	<p><b>Futuro perfecto</b> <b>Forma</b> Conjugación del verbo haber. Participios regulares e irregulares más frecuentes <b>Valores / significado</b> Valor general: anterioridad respecto de una acción futura <i>Cuando lleguemos ya se habrá ido.</i> [Hispanoamérica] Tendencia a sustituir el futuro perfecto por el pretérito indefinido. También por tener + participio o ir a + infinitivo <i>Cuando vengas, ya lo terminé [ = lo habré terminado].</i> Futuro de probabilidad en pasado <i>Habrás tenido problemas.</i> [v. Funciones 2.1.5., 2.1.6., Tácticas y estrategias pragmáticas 2.5.2.]</p>		<p><b>Pretérito perfecto</b> <b>Forma</b> Casos de alternancias: participios débiles como parte del verbo y participios fuertes como adjetivos <i>abstraído / abstracto, concluido / concluso, elegido / electo</i></p>
<b>Tiempos verbales de subjuntivo</b>					
			<p><b>Pretérito perfecto</b> <b>Forma</b> Conjugación del verbo haber Participios regulares e irregulares más frecuentes <b>Valores / significado</b> Correspondencia con el pretérito perfecto de indicativo. Acción acabada en un tiempo pasado, pero cuya relevancia alcanza el presente <i>No es verdad que haya escrito esa carta.</i> Sustitución por presente de subjuntivo en oraciones temporales con valor de futuro <i>Cuando se haya marchado / se marche, avisamos a sus padres.</i></p>	<p><b>Pretérito perfecto</b> <b>Forma</b> Participios irregulares <b>Valores / significado</b> Sustituye al futuro perfecto de indicativo con valor de probabilidad en oraciones compuestas introducidas por verbos de creencia negados <i>Pienso que se habrá quedado dormido. / No pienso que se haya quedado dormido.</i></p>	<p><b>Pretérito pluscuamperfecto</b> <b>Forma</b> Participios irregulares <b>Valores / significado</b> [v. Gramática 9.2.2.]</p>
			<p><b>Pretérito pluscuamperfecto</b> <b>Forma</b> Conjugación del verbo haber Participios regulares e irregulares más frecuentes <b>Valores / significado</b> [v. Gramática 9.2.2.] Orientado a coordenadas de pasado</p>	<p><b>Pretérito pluscuamperfecto</b> <b>Forma</b> Participios irregulares <b>Valores / significado</b> [v. Gramática 9.2.2.] Orientado a coordenadas de pasado</p>	
<b>Formas no personales del verbo</b>					
<p><b>Forma</b> Participios regulares de las tres conjugaciones. Variación de género y número. Concordancia con el sustantivo <b>Valores / significado</b> Valor adjetival <i>Estoy cansado.</i></p>	<p><b>Forma</b> Participios irregulares de las tres conjugaciones <i>hecho, escrito</i> Participio como morfema de los tiempos compuestos <b>Valores / significado</b> Como atributo <i>El coche está estropeado.</i></p>	<p><b>Valores / significado</b> Complemento predicativo, sin complementos <i>Me miró satisfecho [del sujeto].</i> <i>Encontré la tienda cerrada [del objeto].</i></p>	<p><b>Valores / significado</b> Complemento predicativo, con complementos <i>Me miró sorprendida de mi respuesta / de que respondera así [del sujeto].</i> <i>Encontré a Sara cansada por el esfuerzo [del objeto].</i> En pasivas de acción <i>Las puertas serán abiertas a las 10.</i></p>	<p><b>Valores / significado</b> En pasivas de resultado <i>Este pueblo está maldito.</i> [v. Gramática 12.1.] Independiente modalizado <i>¡Encerrado en estas cuatro paredes! [exclamativo]</i> <i>¡Confundido! No, estoy segurísimo [exclamativo].</i> Construcciones absolutas sin conectores <i>Terminada la investigación, se cerró el caso</i></p>	<p><b>Valores / significado</b> Construcciones absolutas con conectores temporales <i>Hasta concluidas las tres horas no nos pudimos mover.</i> Tendencia a la caída de la -d- en el sufijo -do. Registro coloquial <i>Hemos comprado unos pantalones muy bonitos.</i></p>
<b>Complementos y modificadores</b>					
	<p>Participios usados propiamente como adjetivos <i>una película apasionante / conocida</i></p>		<p>Complementos no argumentales Participios pasados con significado pasivo <i>El presidente elegido [ = El presidente que ha sido elegido].</i></p>	<p>Ambigüedad entre participios y adjetivos <i>una versión reducida [adjetivo: breve] / una versión reducida [participio: por alguien]</i></p>	
			<p>Adjetivos deverbales o participios partidario de un cambio Complementos oracionales introducidos por preposición En infinitivo <i>Interesado en asistir</i> Con verbo flexionado. Selección del modo <i>Interesado en que vengas</i></p>		
<b>Complementos</b>					
	<p>Atributo El atributo es un participio <i>El tren está parado en la vía 2.</i></p>			<p>Complemento predicativo Oraciones subordinadas que pueden funcionar como complemento predicativo De participio <i>El corredor llegó a la meta aclamado por el público.</i></p>	
<b>Oraciones subordinadas adverbiales</b>					
			<p>Posterioridad Introducidas por una vez / una vez que Límite a partir del que se inicia una acción. Coordenadas de pasado o presente habitual con indicativo. Coordenadas de futuro con subjuntivo <i>Una vez que hayamos estudiado el problema, decidiremos.</i> Una vez con participio <i>Una vez estudiado el problema...</i></p>		
<b>Oraciones subordinadas sustantivas</b>					
				<p>15.1.1. De infinitivo En función de OD Con algunos verbos de entendimiento y de lengua: alternancia entre infinitivo y verbo conjugado <i>Creí morir. / Creí que me moriría.</i> <i>Dijo vivir en Zaragoza. / Dijo que vivía en Zaragoza.</i> Con verbos de ruego y petición transitivos, de dos argumentos como complementos, que tienen dos interpretaciones (con verbo flexionado y con verbo no flexionado): pedir, suplicar... <i>Pidió salir. / Pidió que saliera.</i>  Excepciones: <i>Rogó al público guardar calma. / Rogó al público que guardara calma.</i> En función de complemento del nombre Con nombres deverbales seguidos de la preposición de el deseo de volver Con nombres no deverbales seguidos de la preposición de la idea de habernos reunido En función de complemento de un adjetivo o de un participio con régimen preposicional</p>	
<b>El núcleo</b>					
				<p>Verbos auxiliares Pasiva de resultado Restricciones en la aparición del complemento agente <i>Las puertas estarán abiertas por el portero a las 10.</i> Restricciones en los dos tipos de pasivización <i>El libro fue tenido por mí.</i> Restricciones en los participios con forma regular e irregular <i>Este pueblo está maldito. / Este pueblo ha sido maldecido.</i> Uso del adjetivo por el participio en la pasiva de resultado <i>Ha sido limpiado. / Está limpio.</i> Perífrasis verbales Perífrasis aspectuales de participio</p>	
<b>Ausencia de determinación: los nombres escuetos</b>					
					<p>Combinatoria sintáctica Sujeto preverbal cuando reciben acento contrastivo o enfático Con participio Ministro implicado en fraude.</p>

## Příloha č. 2: Kvantifikace a klasifikace participií z žakovského korpusu

TIEMPOS COMPUESTOS	VOZ PASIVA	P. ADJETIVIZADOS	P. SUSTANTIVIZADOS	DOBLES P.	PERÍFRASIS	CLÁUSULAS
se ha ido	está abierto	dibujos esgrafiados	los empleados	turista atento	me veo obligada	
se ha conservado	3x fue construido	descubrimientos encontrados	el malvado	salarios distintos	estamos acostumbrados	
se han equilibrado	está decorada	gente interesada	los ganados	mujer desnuda	estamos obligados	
ha encontrado	<b>está ebierta</b>	área protegida	los adquiridos	ciudad distinta	estoy convencida	
<b>habían entrevistadas</b>	3x fue fundada	ardillas acostumbradas	los concurridos	enfoque distinto	considera divertido	
ha desaparecido	<b>es dicho</b>	restaurante visitado	2x los refugiados	manera incorrecta	tener reservado	
han hecho	<b>es muy preferida</b>	ciudad inscrita	lo sucedido		se ven obligadas	
3x he dicho	<b>fueran cerradas</b>	lugares escondidos	otra empleada		<b>estara contenta</b>	
habían sido cambiadas*	está unido	monumento visitado	las empleadas		estaba acostumbrada	
han cambiado	fueron construidos	teatros conservados	el descontento		estaba cansado	
han retocado	fue utilizada	<b>calle dicha</b>	9x el acusado		<b>estabamos alojados</b>	
he mencionado	están relacionados	casa conservada	4x el juzgado		estaba preocupada	
habría tenido	fue construida	fiestas llamadas	los diputados		estaba alojada	
ha engordado	está situado	ciudad situada				
he visitado	2x está situada	monumentos situados				
hemos visto	fue destruído	sitios conocidos				
me ha gustado	fue trasladada	monumentos apreciados				
ha visto	fue trasladado	<b>la menconada Solnice</b>				
2x ha dicho	fueron destruídos	parque situado				
he visto	está fortificado	lugares conocidos				
han influido	ser diferenciados	el dicho paseo				
has aprobado	es considerado	ciudad poblada				
haya salido	es exagerado	sitios visitados				
has planeado	son obligadas	plaza cuadrada				
haya terminado	sea adecuado	pedra descaminada				
se ha quejado	es presentado	monasterio habitado				
ha atendido	<b>son preparadas</b>	restaurante especializado				
hemos cuidado	fue dado	<b>restaurantes más preferidos</b>				
ha pasado	ser superado	datos recogidos				
ha ido	<b>es superada</b>	3x año pasado				
hemos pasado	habían sido cambiadas*	mujeres asesinadas				
hemos hablado	<b>estar rectocada</b>	movimiento discutido				
ha tenido	fue criticada	artículo publicado				
<b>habías puesto</b>	<b>será asombrado</b>	situaciones relacionadas				
<b>habíamos hecho</b>	<b>es arraigado</b>	asuntos parecidos				
he tenido	<b>estuvo desnuda</b>	mujeres entrevistadas				
había visitado	fue retocada	apariencia delicada				
he odiado	están presentadas	aspectos dados				
<b>habría trabajado</b>	sea modificado	problemas causados				
<b>acusado</b>	<b>está extenso</b>	actriz preferida				
he visto	<b>ser desconectada</b>	trabajos pagados				
<b>había vivido</b>	está acostumbrada	ídolos creados				
he sido	fue grabado	cuerpo mejorado				
habían visto	está definido	sociedad pervertida				
he tomado	seamos abiertos	<b>océanos encusiados</b>				
ha obligado	es apropiado	experiencias vividas				
he podido	es limitada	sitios preparados				
nos habíamos comportado	está decidido	notas marcadas				
<b>haya llegado</b>	sean válidos	persona afortunada				
	<b>estuvó enojado</b>	martes pasado				
	<b>estuvó sorprendido</b>	billetes pensados				
	<b>fuimos cansado</b>	aerolínea orientada				
	<b>fuimos cansados</b>	tiempo determinado				
	fue acusado	precio reducido				
	7x ser elegido	casa cálida				
	<b>fue absoluto</b>	querido Diego				
	8x fue condenado	6x estimada señora				
	3x fue absuelto	situación relacionada				
	<b>está absoldido</b>	problemas originados				
	está condenado	errores cometidos				
	3x ser votado	<b>empleadas probadas</b>				
	<b>será imprisionado</b>	servicios prestados				
	<b>estará prohibido</b>	querida Mona				
	<b>es absoluto</b>	mes pasado				
	es elegido	cosas divertidas				
	son elegidos	3x actividades relacionadas				
	<b>ser encarcelado</b>	pena dictada				
	<b>ser eleccionado</b>	dicho delito				
	fueron reunidas	delito cometido	61			
	ser conocido	actividad relacionada				
	estaban mojadas	lugar conocido				
		hija consentida				
		chica nacida				